

EPERJESI LAPOK

Előfizetési árak:
 Egész évre . . . 12 K.
 Félévre 6 K.
 Negyedévre . . . 3 K.
 Hirdetési díj: Egyhasábos
 petilsor egyszeri hirdetése
 15 f. Közlemények sora 40 f.

**POLITIKAI, TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI,
 KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP**

Szerkesztőség és
 kiadóhivatal ::
Kösch Árpád
 könyvnyomdája
 Eperjes, Fő-u. 59.
 :: Telefon-szám 16. ::

**Az Eperjesi Széchenyi-körnek, az Eperjesi Magyar Védőegyesületnek
 és az Eperjesi Kereskedők Társulatának hivatalos közlönye.**

Ötödször

fordul a nemzet fiaihoz, ötödször kér kölesönt saját gyermekeitől, hogy az immár harmadik éve annyi dicsőséggel vívott nagy mérközést győzelmesen befejezhesse.

Sárosvármegye hazafias közönsége az eddigi hadikölesönöknél is elől járt. Anégy kölesönből majdnem **tizennyolc milliót** jegyzett, oly összeget, amely viszonyaihoz, körülményeihez képest a nagy nemzeti versenyben megállja helyét.

Bizonyosak vagyunk benne, hogy az ötödik hadikölesönjegyzésnél is helyt áll Sárosvármegye hazafias közönsége s a hadikölesönben legalább is oly lelkesedéssel — nem, nagyobb — fog résztvenni, mint eddig.

Nekünk, kik nem veszünk részt közvetlenül az öldöklő csatákban, áldozatkészségünkkel kell előmozdítanunk a kintlévők nehéz küzdelmeinek sikeres befejezését.

Amíg kint küzdő hőseink nehéz tusája nem ért véget, nekünk sem

szabad egy pillanatra sem itthoni munkánkban szünetet tartanunk.

Talán a legnehezebb küzdelmek delelőjén állunk.

Újabb cselszövő ellenség rontott reánk s annak dacára is győzelmesen álljuk az emberfeletti nehéz harcot, s esodálattal határos eredményeket érünk el.

Hős csapataink, szövetségeseinkkel együtt már az ország határain túl vetették vissza a második hiteszegt.

Mennél több az ellenségünk, annál nagyobb halálmegvetéssel küzdenek véreink.

Az itthonmaradtak vértelen harcában sem szabad senkinek elmaradnia.

Sáros fiai csodákat mívelnek a harctereken. A hősiesség aranykönyvében külön lapjaik vannak már a sárosi fiúknak. A 67-esek, a 9-esek, a 32-esek regés hősiessége van rajtuk megörökítve.

Sáros itthonmaradt fiainak, leányainak méltóknak kell lenniök hozzájuk.

Meg vagyunk győződve, hogy méltók is lesznek hozzájuk. Sáros földjének nemesak hős, hanem áldozatkész gyermekei is vannak. Most ezeken van a sor.

Nem maradhatnak el amazok mögött.

Meg vagyunk győződve, hogy ha majd számot adunk az ötödik hadikölesönjegyzés eredményéről — Sáros megint ott lesz az elsők között, mint fiai a harctereken.

Lakbérémelések és lakbérlet-felmondások korlátozása.

A BUDAPESTI KÖZLÖNY november hó 13-iki rendkívüli száma igen fontos minisztériumi rendeletet közöl, amely a lakbérémelések és lakbérlet-felmondások ügyét szabályozza. A rendelet a rendkívüli idők teremtette viszonyokra való tekintettel, olyan 20,000 lakosnál (Eperjes is) kisebb helyiségekben bérelt lakásoknak és velük együttesen bérelt helyiségeknek bérét, melyek évi bérösszege 2500 koronát meg nem halad, tekintet nélkül a bérleti és bérfizetési időszakokra — eddigi bérét — jelenlegi vagy későbbi bérlővel szemben *felemelni nem engedí.* A jelen rendelet intézkedései viszont nem érintik az 1916. évi november hó 1-ső napja előtt több évre kötött bérleti szerző-

TÁRCA.

Lánynézőben.

Írta: Hegyaljai Kiss Géza.

Nem tudom, jól írtam-e fel a címet? Mert a lánynézés tárgyát képező jogi alany — anyakönyvi kimutatás szerint — ötvenkilenc-, azaz egy híján hatvanéves volt és — völegénye állítása szerint — nem annyira leány már, mint inkább — múmia.

Írói mivoltomban kötelességem ugyan, hogy elbeszélésem hősnője iránt obligát előzékenységgel viseltessem és udvarias hallgatásba takarjam fogatkozásai kiáltó rendszerét, de viszont áldozatkész olvasóimmal szemben elsőrendbeli tartozásom, hogy őket a részletek felől is az igazságnak legmegfelelőbbben tájékoztassam. Most mit csináljak? . . . Hogy e dilemmától, vagy mint a FIDIBUSZ írná: Dil Emmától szabaduljak, legbölcsebb lesz, ha átadom a szót a völegénynek, mely minőség elé ezúttal csak némi kétkedő fentartással illeszthető a «boldog» jelző.

Előbb azonban, ha méltóztatnak megengedni,

egy pár szót őrá. Mondhatom: mintaszerű emberpéldány. Meglátszik az arcán, hogy sokáig kreálta az Élet, amíg olyan élesre maszkirozta, amilyennek most látszik. Csupa keménység, határozottság; van a vonásaiban valami félreismerhetetlen tiszteletreméltóság. A nézése is biztos, határozott, úgy hogy tekintetében elvész a szavai alól minduntalan kibúvó csiklandósság, ami különösen szerencsésé teszi mint előadót, mert látszólag komoly arccal mond el olyan dolgokat, amin a hallgatói nem győznek eleget kacagni. Nekem legjobban lekötötte figyelmemet az a két remek vésetű redő, mely a szája szögletéből kigyózik le az álla felé. A novellaírók szeretik ezt az akaraterővel hozni összekötésbe, én azonban azt hiszem, kell lenni valami közének a szónoklás mesterségéhez, mert öblöshangú vén színészek és öreg papok ajka körül többször találkoztam vele. T. i. pap volt az én elbeszélésem hősszerelmese. Negyven évig vinctellérkedett az Úr szőlőjében — közte tizennyolc évet Bukovinában és Romániában mint misszionárius —, mikor aztán itthon telepedett meg, már nemcsak az Úr szőlőjét akarta munkálni,

de a magát is, ha nem a fillokszerák lettek volna a napszámosai. Így aztán — mint maga mondja — «Megtanultam, hol kell aláírni a váltót, az Isten tegye le a dolgát!» Véd- és dacsövetséget kötött vele a növekvő adósság a meggazdagodás ellen. Ez kényserítette rá, hogy hatvanegy esztendővel megrakodva, férfias bravúrral vágjon neki a másodszeri asszony-szerzésnek.

Érdekes volt, ahogy belefogott ennek elbeszélésebe. A feleségére terelődött a vendéglátó szívesség érdeklődése, arra mondta feleletül, hogy: meghalt. Az olyan ember végleges beletörődésével mondta ezt, aki már megtanulta, hogy az élet ostorcsapásain, ha egyszer már elshantak, nincs mit roskadozni. Amint azonban az állredők hullámzó játékát figyeltem, egy pillanatra megütődve vettem észre, hogy a kemény vágású két vonal sírásra görbül. Tévedtem. A kacagás fintorította el őket, még pedig az a keserű-édes fajtája a kacagásnak, amellyel az ember magamagán nevet. A gyermeknek még a könnye is szokott hozzá peregni, vén embernél már hang se igen vetődik fel hozzá.

**FÜSZERÁRÚK, CSEMEGÉK, CUKOR-
 KÁK :: LEGJOBB MINŐSÉGBEN**

KLEIN JENŐNÉL

déseknek azon rendelkezéseit, amelyek a *béremelést előre megszabják*.

Ugyanezen rendelet szerint a lakások bérletét a bérbeadó vagy az, aki az ingatlan elidegenítése vagy más körülmény folytán helyébe lépett, felmondással — a minisztérium további rendelkezéseig — *nem szüntetheti meg*, kivéve azt az esetet, ha a bérbeadó a bérletet, a bér nemfizetése vagy egyéb ok miatt, a szerződés vagy a fennálló jogszabályok értelmében rendkívüli vagy rögtöni hatályú felmondással, vagy a határozott időre kötött bérleti szerződésben megállapított különös felmondási okok alapján megszüntetheti.

Nem esik jelen rendelet korlátozásai alá a nem lakásul bérelt helyiség bérlete, kivéve, ha az lakással együtt tárgya a bérletnek, továbbá az újonnan keletkezett olyan lakás, amely az 1914. évi február hó 1-ső napja és 1916. évi november hó 1-ső napja közti idő alatt egy bérleti időszakban sem volt bérbeadva.

Ügyszintén a jelen korlátozáson kívül esnek a nyári lakások, a bútorozott lakások s az albérletek.

Ha a felek a bérletet a jelen rendelet ellenére a megengedett mértéket meghaladó összegben állapították meg, a bér a jelen rendelet erejénél fogva a megengedett legmagasabb mértékre száll alá.

A bérlő az esetleges fizetett többletet a fizetés napjától számított törvényes kamatával együtt visszakövetelheti. Ez a követelés azonban a fizetés napjától számított egy év alatt elévül.

Ezen rendeletnek a béremelés korlátozására vonatkozó rendelkezései kiterjednek azokra a béremelésekre és bérszerződésekre is, melyekben a felek 1916. évi október hó 31. napja után, az ezen rendelet életbelépte előtt, az ezt követő időre vonatkozólag megállapodtak.

Ezen rendelet erejénél fogva hatályát veszti minden felmondás, mely 1916. évi október hó 31. napja után, a jelen rendelet életbeléptét megelőzően oly lakásra nézve történt, amelynek bérletét ezen rendelet fentebb említett intézkedései értelmében felmondással meg nem szüntetheti.

Ha a bérbeadó olyan lakásra vonatkozólag, amely bérbé van adva és amelynek bérletét a jelen rendelet értelmében felmondással meg nem szüntetheti, más bérlővel 1916. évi november hó 1-je előtt újabb bérleti szerződést kötött, ezen szerződést ezévi november hó 21-ikéig megszüntetheti.

Aki ezt a rendeletet megszegi vagy bármilyen módon kijátssza, kihágást követ el és 2000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel sújtható.

A rendeletet, mely rendkívül fontos szociális jellegű s olvasóközönségünk elsősorú érdekeit szolgálja, főbb vonásaiban megismertetni kötelességünknek tudtuk.

Az eszperantizmus feladata a világháború után.* (Fordítás.)

A mostani világháború annyira magán viseli az evolúció bélyegét, hogy nincsen emberi érzület és gondolkodás, amelyen nyomot nem hagyna. Csak azok az emberek, kik semmit sem akarnak elfeledni és semmit sem megtanulni, hihetik azt, hogy ez a világháború nem érinti cselekedeteiket. Ezekhez a fantasztákhoz, mi eszperantisták, mint *praktikus* idealisták, nem akarunk csatlakozni.

Még a legnagyobb lángelmék sem voltak képesek felmutatni az emberiségnek azt az utat, amely közvetlenül céljukhoz vezet. És az is való, hogy ezek a lángelmék nem lettek volna képesek megteremteni műveiket belső lelki inspiráció nélkül, ideális fellángolás nélkül, amely mindenkoron leggazdagabb forrása és ható tényezője volt és lesz a hatalmas emberi alkotásoknak. Másrészt a lángelmék minden szellemi műve csak akkor vált gyümölcsözővé, amikor a mesternek tanítványai *realizálni* tudták azt a fennálló viszonyoknak megfelelőleg. Így vagyunk ezzel mi eszperantisták is. Megmaradunk büszkén mestertünk nemes eszméje és nagylelkűsége mellett: mindig erősíteni fogjuk akaratunkat, fáradozásunkat az ő ideális gondolatával, de ez bennünket ne tartson vissza attól, hogy a mostani világháború után azon az úton haladjunk, amelyre a *reális életviszonyok* szinte kényszer-erővel vezetni fognak.

Képzeld el, nyájas olvasó, hogy a háború után résztveszel egy szerencsésen megvalósított

* Mindazok, akik érdeklődnek az Eszperantó mozgalma iránt, vagy akik nincsenek kellően tájékozva az élet minden mozzanataira kiható jelentősége felől, forduljanak teljes bizalommal a «Germana Esperantisto» szerkesztőségéhez (címe: Dresden-A. 1, Struvestr. 40.) vagy pedig a mostan ideiglenesen szünetelő magyar eszperantó lap: «La verda standardo» kiadóhivatalához: Budapest, I., Lógodi-utca 73., I. em. 8.

nagy nemzetközi kongresszuson, mely valamilyen neutralis földterületen lévő városban van.

Rendszerint felhangzik a megnyitón az eszperantó himnusz: «En la mondo venis nova sento...» (A világot új érzés hatotta át) Erre valaki rögtön a karzaton felnevet, Mire bizonyára te is, aki részese vagy e borzasztó, világrengető kataklizmának, nem leszel képes elfojtani egy gyenge mosolyt.

Az elnöknek, akinek az volt a szándéka, hogy szép beszédjével lelkesítse a hallgatóságot az «unu granda familio» (egy nagy család) eszméje mellett, mostan hallgatnia kell és saját véleményével szemben régi, nem igaz mondatokat kell előadnia.

A háború zajának, a vértől gőzölgő mezőknek, a lerombolt városoknak és falvaknak a visszhangja arról tesz bizonyosságot, hogy a világba nem költözött be a sokat emlegetett «nova sento»; az emberiség története azt mutatja minékünk, hogy ez az «új érzés» már nagyon, nagyon régi, csak az a kár, hogy sohasem valósult meg az életben. Vajjon minden vallás-szisztéma nem az emberszereteten és nemes érzületen alapszik-e?

Vajjon a kereszténység nem azt prédikálja-e sok évszázad óta, hogy az emberek testvérei «egy nagy családnak»?

És mégis! Vajjon ma a keresztény kormányok, keresztény papok, keresztény népek nem hívják-e segítségül az égi hatalmat, hogy győzelemre segítsék őket, győzelemre — a «keresztény testvérek» nagyszámú lemezárulásával?

A vallások politikai célok eszközeivé váltak; az érzéseket, akár újak, akár régiek azok, az ábrándozókra és poétákra hagyták.

És mi, az emberek igen kis csoportja, akik sok éven keresztül, önfeláldozó munkásság dacára sem voltunk képesek meggyőzni az ilyen felvilágosultakat a könnyen megtanulható neutralis nyelv hasznosságáról, szükséges voltáról, ahelyett, hogy szemünk előtt tartanók legkézenfekvőbb feladatunkat, meg nem oldva ezt, akarjuk az embereket egymáshoz hozni a szeretet és új érzület révén!

Vajjon a háború után nem örült ábrándnak tekintenek ezt, amelynek általános kinyilvánítása csak gátolná a mi kulturális feladatunkat. Ha mostanig nem omlottak össze a makacs válaszfalak ennél az intelligens osztálynál, bár a *logika fegyvereivel* azok le vannak rontva, annál ke-

Egy szivarszippantás egyenesre húzta ki a kunkorgós redőket, aztán beszélni kezdett:

— Azóta már másodszor is megnősültem, — és nagyot legyintett a kezével, mintha egy kétes eredményű lépését parentálná el.

Ivott egyet, láttatva, hogy a borban azt a hű társat tiszteli, mely kitartóbb kísérője maradt az életben, mint a szerencse, vagy éppen az asszony.

— Azt kikötöttem, hogy csúnya legyen, akinek komendálnak, mert én nem vesződöm szép menyecske őrizgetésével. Nohát, ha csak az kellett, az Isten tegye le a dolgát, ajánlottak is olyat, hogy annál már a pokol se tudott volna pocsékabban szállítani! — és vakarta a fejét, jelezve, hogy a «jövendőbelije» — ebből a szempontból! — sokkal jobban megfelelt a követelményeknek, mint amennyire kellett volna. Alacsony, vén, púpos, a nyakán pöfeteg-gombaszerű duzmadásokkal, de, mondom, már mindegy, és megállapodtunk a komendálókka a megismerkedés idejében. Ezek aztán kipécézték, hogy Bábás doktoréknál csütörtök délután lesz a «lánynéző». Hát, helyes, — lecseszettem a

bajuszomat fiatalosra, hát csakugyan, mintha vagy ötöt levágtak volna vele a hatvanegy esztendőmből!

Eljött a várvavárt csütörtök.

Hogy az idő hamarabb teljék, bizony iszogattunk mink reggeltől, úgy hogy mire a négy óra eljött, rózsaszínben láttam én már nemcsak a világot, de még — a menyasszonyomat is. De ki is öltöztették, ki is pintyózták a kis szentemet, hogy olyan volt, akár egy kakadú. Hanem egyszer ahogy megfordul, hát látom, hogy az én szerelmesemnek a vállá tájékán ki van repedve a blúza. Észrevettük az asszonyok is, igen öltöztették, húzgálták volna össze, de csak hagyják, — mondom — nem a ruha fontos a házasságnál, hanem az érzelmek. Bizony énrajtam meg az érzelmek annyira elhatalmasodtak — mert örökké inni kellett! —, hogy mikor már vagy egy félórja ültünk egymás mellett az asztalnál a lánykával (már mint az ötvenkilencévessel), én bizony azt mondtam, hogy ne sokat teketóriázzunk, de legyen a lánynéző egyúttal — kézfogó is! És stante péde meg is csókoltam a

menyasszonyom arcát, bárhogya szabódott is a kis szemérmes.

Másnap aztán megbeszéltük a részleteket.

Csak kérde az én Tinim, csak forgatja, hogy csakugyan kell-e az a hatezer korona? (Mert annyiban volt megállapítva a hozomány.) Hát bánom is én, mondom, elég lesz négyezer is. Ide is adta mindjárt a négy ezresbankót, még ráadásul huszonöt koronát a költségekre. Ezzel én, mint aki dolgát jól végezte, szépecskén hazavitorláztam. Másnap levélben értesítettem a kedvest, hogy a négy «ezredessel» szerencsésen hazaértünk. Az ezredesek ugyan ma jókor reggel elmentek, de jó magam teljes egészségnek örvendek.

Megtartottuk az esküvőt is, a menyecske, amint illik, házhoz állt. Eleintén rendben ment a dolog, gyöngynek ígérkezett a házasetel! Csak az nem tetszett nekem, hogy az ízlése olyan csökönyös, hogy mikor a szobát rendezte, a két ágyat — Isten tudná, micsoda képzetársítás révén! — mindenáron egymás mellé állította. ... Itt az öreg úr elbeszélésében fordulat

60 FILLER **1 DOBOZ „FAX”** **HYGIENIKUS**
1 KÖNYVECSKE SODORNIVALÓ PAPIR (70 LAP) ÁRA 12 FILLÉR
 ANTINICOTIN VÉD-JEGY

vésbé fognak os
 segélyével akarju

A háború utá
 ingerelve, hogy
 legnagyobb takt
 összeköttesbe k
 ségű emberekkel
 tömeg részéről
 ki az érzésteljes
 tudó kiválasztotta
 tikailag éretlen e
 és szeretettel viss
 a világhossz és ig
 bizonyításával, ho
 hatalmas eszközz
 cél szempontjából

Nekünk nincs
 védelmezzük sem
 rizmust, sem az
 Mi csak alkalmas
 beriségnek, hogy
 felvilágosodottság
 az anyagi és szel
 szerűbb lehessen.

Az emberiség
 kezmenyei magu
 hogy milyenek le
 is akarjuk megjó

Felhangzik m
 az, hogy az intel
 ségnek annyi külö
 amely a technika
 got produkált, n
 állami formákat e
 Miért vezette vég
 ilyen örületes cs

A válasz nem
 ság csaknem mi
 mostani felvilágó
 megadja a hit, h
 kívánság elérhető

Az intelligenci
 saját akarataból
 szociális, nemzeti
 saját véleményét
 igazságot nélkülöz

következett, mely
 nek látszott egy
 illusztrálni.

— Hanem a
 szivaron szitódó
 egyszerűságra apr
 sziporkáznai. Előb
 mérgesebbek és s
 lassankint az én
 férhetetlensége,
 csontok... A cs
 a fősvénységéhez
 Osz! az én bőrön
 volna le a dolg
 meg a nagy Ég
 előlem, ami az é
 ha inni akartam,
 még ez mind l
 mekeimmel nem
 Ezt már igazán t
 abba a kis szoba

Végre is az
 dott fel nekem.

napon, hogy ő

El is ment ist
 sét a sárkányát

— Hát a n
 adni? — tört ki

— Nem én,
 egy diadalmas k

hogy ebben az
 nem egészen ne
 Megvaszó, 1916

vésbé fognak összeomlani, ha a «szent szeretet» segítségével akarjuk azokat lerombolni.

A háború után a népek annyira fel lesznek ingerelve, hogy minékünk eszperantistáknak a legnagyobb taktikára lesz szükségünk, hogy összeköttetésbe kerüljünk a különböző nemzetiségű emberekkel. A kormányok és a nagy néptömeg részéről csak ironikus nevetést váltana ki az érzésteljes szeretetprédikálás és a mindentudó kiválasztottak úgy vélekednének, hogy politikailag éretlen emberek vagyunk. *Nem érzéssel és szeretettel* visszük előbbre ügyünket, hanem a világosság és igazság terjesztésével és annak a bizonyításával, hogy mi nemzetközi nyelvünkben hatalmas eszközzel rendelkezünk minden nemes cél szempontjából.

Nekünk nincsenek politikai céljaink. Mi nem védelmezzük sem a pacifizmust, sem a militarizmust, sem az oligarkiát, sem a demokráciát. *Mi csak alkalmas eszközt akarunk adni az emberiségnek, hogy megkönnyítsük az értelmiség és felvilágosodottság megszerzését, hogy ilymódon az anyagi és szellemi munka könnyebb és célszerűbb lehessen.*

Az emberiség mélyebb értelmiségének következményei maguktól fognak kibontakozni és hogy milyenek lesznek, azt nem tudjuk, de nem is akarjuk megjósolni.

Felhangzik majd a kérdés, hogy miként van az, hogy az intelligens elem, amely az emberiségnek annyi különböző szakú kiváltságot adott; amely a technika mezején annyi csodálatos dolgot produkált, nem tudta jobban szervezni az állami formákat és a nemzetközi kapcsolatokat? Miért vezette végre is munkája az emberiséget ilyen örületes cselekedetre?

A válasz nem könnyű. Ezt megadja manapság csaknem minden nemzeti újság, megadja a mostani felvilágosodottaknak furcsa véleménye; megadja a hit, hogy fizikai hatalommal minden kivánság elérhető a földön.

Az intelligencia csekély kivételével, amely *saját akarataiból* mélyebben tanulmányozta a szociális, nemzeti és nemzetközi életet, a többség saját véleményét teljesen elégtelen, gyakran az igazságot nélkülöző ama tudásra alapítja, amit

következett, melynek beálltát legkézenfekvőbbnek látszott egy új szivarra való rágyújtás által illusztrálni.

— Hanem a derűs égből — folytatta, a szivaron szitódó parázsban gyönyörködve — egyszerűen apró kis villámok kezdtek elősziporkázni. Előbb csak kicsinyek, aztán egyre mérgesebbek és szaporábbak. Bizony kiütközött lassankint az én «oldalbordám»-ból minden összeférhetetlensége, mint az ócska miderből a halcsontok... A csúnysága tündöklő szépség volt a fősvénységéhez meg a házsártosságához képest. *Oszt' az én bőrömön akart spórolni, az Isten tette volna le a dolgát, ő maga meg fürdőzni járt, meg a nagy Ég tudná hová! Mind eladta a bort előlem, ami az én szőlőmben termett, úgy hogy ha inni akartam, magamnak is venni kellett. De még ez mind hagyján lett volna, ha a gyermekeimmel nem bánik mostohábbul a mostohánál. Ezt már igazán megsokaltam és kihurcolkodtam abba a kis szobába, ahova a fiamat zsúfolta be.*

Végre is az lett a vers vége, hogy ő mondott fel nekem. Azzal lepott meg egyik szép napon, hogy ő már nem marad tovább.

El is ment istenhírével — fejezte be elbeszélését a sárkányától megszabadult öreg legény.

— Hát a négy «ezredest» vissza tetszett-e adni? — tört ki belőlem a diákkori huncutság.

— Nem én, az Isten tegye le a dolgát! És egy diadalmas kacagást fojtott bele a poharába, hogy ebben az egyben mégis csak ő fogott ki, nem egészen neki teremtett élettársán...

Megvassó, 1916. nov. 10.

a középiskolák látogatása folyamán merített és tette egyéniségének tulajdonává.

A szomszédos népeknek a földrajza, története, nemzeti és nemzetközi kulturevolúciója, kulturális állapota még csak mostohagyermek az iskoláknak, mintha ezek az ismeretek nem is lennének befolyással az ifjúnak egész életfolyására. Másrésztől a nemzetek saját népüknek történetét *tendenciósusan* tárgyalják, mintha félnének attól, hogy az igaz valóság nem lesz képes hazafiúvá tenni a tanulókat. Az iskolákban nem tanítanak logikusan gondolkodni a történelmi események okai felől; *hallgatnak* sok, egyáltalában nem nemes gondolkodású történelmi személy felől, akik minden nemzet történetében előfordulnak; mintegy meggyőzni akarják a tanulókat, hogy ő a föld *legdicsőségesebb nemzetéhez* tartozik. Ilyen kritikanélküli, az iskolai padokban merített hiúságot manapság a nemzeti újságok kelletlenül erősebben domborítják ki, ennek a motivumai minden esetben a tudatlanság, elfogultság és gyűlölködés.

Aki érdeklődik azoknak az embereknek a pszichológiájára felől, akiket nemzeti ingerültség, beoltott politikai dogmák megfosztottak minden értelemről és ítélőképességtől, az csak olvassa át azt a néhány ezer könyvet, röpiratot, amelyek megjelentek a különböző nemzeti nyelveken a kölcsönös ellenségek és ellenséges országok felől, s amelyek szerzői «politikuskok», «tudósok», «professzorok» és így tovább. Vajjon ezeknek a tette hazafias-e? — ezek úgy gondolják. Vajjon cselekedetük előreviszti-e az emberi kultúrát? — ezek azt hiszik. Vajjon cselekedetük vallásuk principiumainak megfelelő-e — ezek azon véleményen vannak. És mégis műveiknek csaknem minden sora tanúságot tesz a kölcsönös mély gyűlöletről, legnemtelenebb gyanúsodásokról és rágalmakról.

De az olvasó esetleg megkérdezheti, hogy ezek az elméletek milyen viszonyban vannak a mi eszperantista feladatunkkal, utunkkal, amelyen a háború után haladni tartozunk?

Hogy megfelelhessünk erre a kérdésre, vessünk egy röpke pillantást a mi eddigi tevékenységünkre.

Az eszperantizmus munkája a nagyszámmal felmerülő különböző akadályok dacára is nagyon csodálatos volt; semmi érvet sem szalasztott el, hogy meggyőzhesse az embereket a neutrális, könnyen megtanulható nyelv szükségességéről; hogy pedig hová fogjuk irányítani a jövőben erőnket, azt meg fogja mutatni nekünk a mostani helyzet.

Az utolsó negyedszázad alatt a népek és nemzetek közötti összeköttetések, ha nem is tökéletesek, de annyira mégis kedvezőek voltak, hogy képesek voltunk nagy nemzetközi kongresszusokat szervezni, alapítani nemzetközi egyesületeket különböző hivatáskörökkel, megvalósítani a nemzetközi érintkezést magán- és általános célok érdekében, sőt még az eszperantó lapok is, melyek a mi célunkat voltak hivatva szolgálni, nemzetközi színezetet nyertek. Az ilyen szituáció következtében teljesen magától értetődő volt, hogy mesterünk szellemi indító elve a népek egymáshoz hozásáról, közelítéséről sok pártfogót talált, akik nemcsak hasznossági célzattal, hanem etikai meggyőződésből is harcoltak a bevezetendő nemzetközi segédnyelv érdekében, ámbár kezdetből fogva — tekintve a kormányokat, politikusokat, állami iskola-főnököket, igen sok újságírókat és mindenekelőtt a sovínisztákat — a szeretet-motivuma és testvériesülés volt az a szálka, ami az eszperantó eltávolítása mellett szólt.

Mi ennek az *etikai-lelkesezésnek* az útjába semmit sem gördítünk, sőt meg akarjuk azt őrizni mindenkorra; minden új evolúció, sőt minden tudományos feltalálás lelkesedést követel, bensőségteljes ápolást a tökéletesedés érdekében, amiképpen a növény kis csírája megkívánja a szeretetteljes gondozást. A mi kötelességünk, hogy

ügyünket erősen felkaroljuk, s egyúttal annak a megfigyelése, honnét fenyegetik a viharok, egészen addig az ideig, amíg a törzs maga ellentud majd állani a veszélynek.

A mostani háború egyrésztől megtépázta kis növekvő fákat, letarolt néhány szép levelet, összetördelt néhány zöld ágat, de másrésztől alkalmassá tette a mezőt a mi jövődő magvetésünkre.

Mi tehát a kitűzött cél? *Nemzeti öntudat és önállóság a legerősebb bázison, a nemzetközi nyelv talaján* legyen a jelszava minden népek, nagynak és kicsinek egyaránt, amelyik nem retten vissza semmiféle áldozattól.

Ezt a nemzeti öntudatot a mi eszperantista mozgalmunk nemcsak helyesli, de egyúttal jelentékenyen előmozdíthatja is, amikor majd minden ember megérti a neutrális segédnyelv fontos voltát.

A mi programmunk a nemzeti evolúciónak teljesen megfelelő, de nem abban az értelemben, hogy materiális, illetve szellemi vonatkozásokkal nemzeti hasznot lehet elérni a kevésbé erős nemzetek elnyomása árán.

Mi mostan nem a szeretetnek és a népek testvériesülésének a prédikálásával, hanem *az iskolák nemzeti reformjával* igyekezzünk az ifjú szívekbe beoltani a nagyobb világosságot, az erősebb logikát és az önállóbb gondolkozást. A haza számára mindig értékesebbek azok az emberek, akik nemzetük állását objektíve tanulták megismerni s egyúttal a szomszédos népeket, mint azok a lelkesedők, akiknél a tudást helyettesítik a gondolkodás nélkül elfogadott álhazafias dogmák, amelyek gyakran osztályelőítéleten vagy egoista hasznon alapszanak.

Az eszperantisták által propagált iskolák reformja minden országban kell hogy a fennálló intézetekhez, illetve intézményekhez simuljon, amit részletesen az illető nemzet hívei tartoznak kidolgozni.

A mi általános programmunk legyen a következő:

1. Hogy az iskolákban hangsúlyozzák a nemzeti történelem tanulmányozásánál mint egyedül kívánatos nézőpontot: *az igazságot*, a teljes igazságot a nemzetek növekvéséhez és az osztályok kifejlődéséhez; a kormányokhoz és dinasztiaikhoz, a mostani kulturális fokhoz, az illető ország ekumenikus és szociális előhaladásához viszonyítva. Ezek a tanítások kell hogy történelmi tényeken alapuljanak minden osztály-, illetőleg álhazafias tendencia nélkül.

2. Hogy tanítsák az igazságnak ugyanezen motivuma alapján a tanulókat *az idegen népek és nemzetek földrajzára, történetére, kulturális állapotára*; ez különösen a szomszédos népekre vonatkozik, akikkel az ekumenikus és szellemi kapcsolatok nap-nap után erőteljesebbé válnak.

3. Hogy ezeket a szakokat részletesebben tanítsák, az ehhez való szükséges időt pedig oly módon szerezzék meg, hogy *magántanulásra szorítsák az idegen nyelvek oktatását. Az idegen nyelvek nehéz megtanulása — igen aránytalanul az elért eredményhez — abszorbeálta az időt és többnyire csak a felvilágosultság látszatát adta meg az önmagukban bizakodóknak, az egyáltalában nem alapos ismeretet és legkevésbé sem éles belátási képességet. A tanulóknak saját nemzeti nyelvén való mélyebb tanítása a szomszédos népek felől rövid idő alatt meghozza a kívánt eredményt: a világosabb eszméket az idegen nép kulturfokáról.*

4. Hogy az iskolákba bevezessék, a nemzetközi érintkezést célozva, az *eszperantó nyelvet*, kezdetben csak az érdeklődők részére, később pedig kötelező tantárgyként.

5. Hogy nyelvészeti didaktikus célokra épűgy használják az eszperantót, amint egész mostanáig bármely régi, illetve idegen új nyelvet. A pedáns nyelvemestereknek a meséjét, hogy ez nem lehet-

séges, célszerű lenne jegyzőkönyvbe felvenni, hogy megőrizzék a régiségtárakban a jövőndő kulturhisztorikusok számára.

6 Hogy az antik görög és római kulturhistóriát nemzeti nyelven tanítsák, lehetővé téve minden tanuló számára saját akaratából, illetve jövőndő hivatásából kifolyólag a régi nyelvek és irodalom tanulmányozását.

Elfogadva ezt a programot, ne az ember-szeretet, pacifista vagy militarista politika lebegjen szemünk előtt; sem újságokban, sem a jövőndő esperantó kongresszusok alkalmával ne nyilvánítsunk ábrándos, néptestvérsítőt tendenciákat. A jövőndőben ugyanezen vonatkozásokokat és szervezeteket fogja létesíteni az egészséges logika és a helyes ismeretek, álhazafias előítéletek nélkül. Az emberi kulturának ezen hatalmas eszközeit akarjuk mi támogatni dr. Zamenhof zseniális találmányával; hogy pedig a háború végeztével a nem esperantisták is megértsék céljainkat, cseréljük fel mostani himnuszunkat: «A reményt» céljainknak sokkal megfelelőbbel: «Az út»-tal.

A meleg szívvel kapcsolatos tiszta elme elvezet majd minket a végső diadalhoz!

«Mert világos, egyenes és nagyon határozott
Az az út, amelyen járni akarunk...»

(Zamenhof «Az út» című költeményéből.)

Esperantóból, a «Germana Esperantisto» legújabb számából fordította **Marencsin Zoltán.**

SZÉCHENYI-KÖR.

Magyar József felolvasása.*

November 15-ikén, szerdán kezdte meg felolvasást az Eperjesi Széchenyi-kör Magyar Józsefnek «Hőseink sírja mellől» című felolvasásával. Az első felolvasás méltó kezdet volt, méltó nehéz viszonyainkhoz, nagy bánatunkhoz, féltéken tapogatózó reményünkhöz. Csakugyan hőseink sírja mellől szólt hozzánk a felolvasó. Mintha egy nagy temetőben lettünk volna együtt s ott a sírok közül hangzott volna felénk a felolvasó szava! De azért mégsem volt gyászbeszéd, ellenkezőleg élénk, fordulatos meg-lepő, változatos volt tartalma. Feszült figyelemmel hallgattuk ezt a gondolatokban oly gazdag, stílusában oly megragadó előadást. Nem lehet ezt műfajilag klasszifikálni, de nem is szükséges. Azok a gondolatok sorakoztak s kapcsolódtak itt egymásba, melyeket a most dúló világháború ébresztett fel egy olyan ember lelkében, ki a helyzet megítélésének magaslatán áll s bizik az isteni gondviselésben, mi az igazság, az erkölcsi világrend törvényei szerint intézi az emberiség sorsát. Nagyon sajnálom, hogy helyszűke miatt hosszabban, részletesebben nem ismertethetem, de akik hallották, azok bizonyos élénken emlékeznek vissza minden változatra. Kezdte a felolvasó a véres háború borzalmainak jellemzésével, de azzal a kijelentéssel, hogy nem erről akar szólni Ez a negatív kezdet maga is tartalmaz volt s érdeklődést keltett a következőkre. Hogy a mostani véres háború annál eljlesztőbb legyen, átment legnagyobb ellentétjére, a természetre. Meglepő változatokban jellemezte a természetet, mely sohasem hazudik, mindig olyannak mutatja magát, amilyen. Ha nem hazudik a madárnak, midőn a nyár elmúltával arra inti, hogy menjen melegebb vidékre, nem hazudik az embernek sem, midőn az őszi hal-doklásban a tavaszi új élet feltámadásának reményét ébreszti fel. A hősök sírja nem a halál, hanem az új élet záloga. A természet gyönyörű jellemzéséről annak alkotójához emelkedett fel. Midőn az embernek Istenhez való viszonyáról elmélkedett, már bizonyos fokig a theologia eszmekörében fejtegette gondolatait, de ez nem

* A jövő számunkban a szerző jóvoltából egész terjedelmében közölhetjük az igazán nagy hatást tett gyönyörű felolvasást.

Szerk.

tette nehezkessé előadását, mert oly tiszta átlátszó volt az, hogy mindenki megérthette. Az előadás érdekessége különösen az volt, hogy az ellentéteket olyan találó színezéssel, mondhatnám: olyan elmésen állította egymás mellé, hogy azokból aztán éles megvilágítással, meggyőző erővel tűnt elő az igazság.

A felolvasást emelkedett lélekkel s a szebb jövő reményével hagyta el a szépszájú közönség, én pedig, mint akkor előszóval kifejeztem, most írásban ismétlem, hogy köszönöm a felolvasónak azt a lelki élvezetet, miben gazdag tartalmú, szép előadása részesített.

A felolvasást szaválás előzte meg. *Gömör* Nándor ev. theologiai hallgató szavalt el élénk színezéssel s mély érzéssel Gyóni Géza egy költeményét s egyet Marencsin Zoltántól, kit mint széptehetségszerű fiatal költőnként az EPERJESI LAPOK tárcáiból már eléggé ismer közönségünk.

Csegey Gusztáv.

Zeneest. A Kör nov. 22-iki zeneestjét

Feschek Gusztáv rendezte. Műsor:

1. BEETHOVEN: **3. nyitány** a «Leonora»-hoz. Előadja a 66. sz. gy. ezred zenekara *Feschek Gusztáv* karmester vezetésével.
2. PARIKS—ALVARS: **Fantázia**. Előadja *Guttman Márta*, okl. hárfaművész.
3. POPPER D.: **Magyar rapszódia**. Csello-szóló, katonazene-kísérettel.
4. a) SCHUBERT: **Ave Mária**;
b) BACH—GOUNOD: **Meditation**. Előadják a 66. sz. gy. ezr. zenekarának hegedűsei, hárfán kíséri *Guttman Márta*, okl. hárfaművész.
5. BEETHOVEN: **Kvintett** (oboa, klarinét, kürt, fagot, zongora).
6. SCHAEFFER: **Harfenvorspiel**. Előadja *Guttman Márta*, okl. hárfaművész.
7. NOWOWIEJSKI: **Prätorian-induló**. (Nero császár testőrségének felvonulása a római fórumra. A «Quo vadis» című drámai oratoriumból.) Előadja a 66. sz. gy. ezred zenekara *Feschek Gusztáv* karmester vezetésével.

A nov. 29-iki felolvasóestélyen felolvasást tart dr. *Széman István*, szavalt *Kopcsó János*.

Erdélyiek segítése.

Az Erdélyből menekült honfitársak segítésére Bujanovics Gyula főispán által megindított akció további eredményéről szól az alábbi gyűjtés.

A főispánhoz beérkezett adományok:

Az eperjesi ág. h. ev. polgári leányiskola tantestülete és tanulóifjúsága . . .	77 38
Az eperjesi ág. h. ev. elemi népiskola gyűjtése	17 —
A sárosvárm. kir. tanfelügyelőség újabb gyűjtése	34 80
A ladomérvágási körjegyző gyűjtése	7 70
A kükemezei » » » » »	175 —
A gellérti előjáróság gyűjtése . . .	37 30
Piller Dezső lemesai járási főszolgabíró gyűjtőívén a következő adományok folytak be:	
Keczer Belizár gyűjtése Somos . . .	134 —
Fuchs András » Sárosófalva . . .	57 60
Szopkó István » Nagyladna . . .	40 —
Gottlieb Adolf Keczerpeklén . . .	50 —
Barbierik Emil gyűjtése Zsegnye . .	23 34
Sárosi Tamás » Sárosköszeg . .	16 —
Stávorszki Ferenc » Vargony . .	26 20
Kompanyik István » Boroszló . .	24 06
Szklenár Pál gyűjt. Keczerkosztolány	37 —
Grofcsik István gyűjtése Keczerpeklén	57 —
Keczer Belizár » Somos . . .	40 —
Scheffer Ernőné » Kisladna . .	26 40
Baloghy Farkas » Budamér . . .	41 70
Richtarcsik Gusztáv gyűjtése Budamér	65 —
Hajdu János » Zsegnye . . .	20 —
Schwartz Izsó Somos	100 —

Grünstein Izidor Sárosbogdány . . .	10 —
Körtvélyessy Ádám gyűjtése	51 70
Moys Jakab gyűjtése Lapispatak . .	42 —
Baloghy Farkas » Tapolcsány . . .	6 —
Schwartz Leó Sárosbogdány	100 —
Sternlicht D. gyűjtése Bolyár . . .	32 —
Mizsicskó Jenő » Vargony	35 09
A lemesai körjegyző gyűjtése	42 06
A hernádszokolai bíró »	15 —
Hyskó János » Abos	50 40
Kaffan Andor gyűjtése Boroszló . . .	12 02
Hercz Frigyes Lapispatak	100 —
Csanádi János gyűjtése Sárosújfalva .	12 16
Piller Dezső Licsérd	100 —

Összesen K. 1715 91

Az előző héten befolyt . . . 19185 83

Együtt K. 20901 74

A befolyt adományokból eddig a kormányhatóságom alá tartozó vármegye területére menekült erdélyiek részére kifizettem 38 esetben 2884 kor. 30 fillért.

Az adakozók nemeslelkű adományaikért, a gyűjtők pedig szíves fáradozásaikért ezúttal fogadják hálás köszönetemet. Eperjes, 1916. nov. 17. *Bujanovics Gyula* s. k., főispán.

Szerkesztőségünkbe beérkezett adományok:

Goldstein Adolf (Eperjes) egy Zimmermann féle perből kifolyólag	6 20
Meliórisz Józsefné	40 —
Összesen	K. 46 20
Az előző héten befolyt	3026 83
Együtt	K. 3073 03

HIREK.

Új napok üszkében.

Egy asszonyról szeretnék most néhány szót szólni, akinek a nevét már elfelejtettem; aki valamikor az esti órákban fehér-hamvas villanyfénynél dalokat pengetett a zongorán és hozzá lágyan csengő szöveget dalolt; aki régen olyan természetesnek vette, hogy ruhája a legújabb divat szerint készült és hogy fején mesterségesen fodorított hajfürtöket viselt... Egy asszonyról szeretnék mostan szólni, aki mostan egy csatakor, vizes őszi reggelen ott állott a húscsarnok előtt, hogy egy félkiló húst vehessen.

Előtte sokan állottak. Néhányan a lábára is tapodtak, de ő mindezt nem vette észre. Magába mélyedt: szorított, összeadott és kivont és úgy találta, hogy az állapota már tűrhetetlen. Odahaza három gyermeke: ezeket iskoláztatni, öltözékkel felruházni kellett és élelemmel ellátni; mindez pedig méregdrága volt... Férje pedig valahol igen messze; valahol távol bús Oroszországban... egy városban vagy talán csak egy tanyán, amelynek nevét nem tudja megtartani... hiszen olyan furcsán hangzik, olyan idegentől!

Lehet, hogy mindez csak azért van, mert mindennek nyomában, ami kedves és feledhetetlen volt minékünk, fájó, fojtogató, hideg érzés lep meg bennünket, ha egyszer elröppent az emléktőlünk. Amint elviszik a családapát, a békét, a jólétet, a mosolyt, az életet, betolakodnak a szobába a nagy, szemtelenül nevető árnyak, amelyek nem ismernek semmi könyörületet... Milyen boldogság lenne ezekhez hozzálopódnani, megragadni a torkukat, megfojtani őket és megszabadulni attól a lidércnyomástól, mely minden lépten nyomon ott kísért, ott bújjik csúszva utánunk, mint a kígyó!...

És ahogy képzeletében végiggondolta ezeket az incselkedő figurákat, kint a házak ereszeről nagy, súlyos, éles jégcsapokat látott leereszkedni, melyek hideg tühégyükkel belenyúlnak az ablakokba, a szobákba... az ő szobájába is... Valami hideg érzés futott rajta végig. Összerázkódott: brrrr!

Ezen segíteni kell! Szolgálatot fog tenni

MA

SZERKESZTŐ

REMYNIK LAJOS
WICK GYULA

A lap szellemi
vonatkozó közlője
Flórián-utca 4. sz.
küldendő

Az ak

A XIX ik század mányszázadánál tizedében általában hogy a tudás m tudomány fátyla fölött a házat gyerkölcs nem korlá az a meggyőződés értékesebb is: a

Európaszerte emberei, mily nev és ami annak fel szilárdítani, hogy kor bonyolult élet küzdelmei között

Így állván a akarat? Nálunk a misztikus. Nem b erejében. A dere koznak, meg ne lélek roppant érzé sokszor parányi o nagy következmé A gyermeki lélek nehéz; ki, mikor jónak, rossznak a a szülők sem ve

A modern pa nélkül elismerik nevelés mulasztás satnyul. Nem ké nevelőt sem, ki a hajlamot lát, leveg és ne törekedjék előlni, türelemme Ha nem így tesz, nevelő nevet. A dődik; hivatottság hogy célt érjen, al szűnő türelem, sz szükséges. Ezért s érelemvilága fejl erkölcsi fejlődésé

De a nevelőne érzelmeit ismeri. szétét. Miben ny Nyilvánul a felfő Némelyik gyerme érdeklődik, minde nyire tettekre, r rakozott vagy k tésre képtelen. De a testi szervezet ugyanis az agy működéséhez van táplálja, melynek vek működésétől rázza azt, hogy e része, mely az e volna; éppúgy v működési zavar. A az idegbaj, gyom természetre kitör

A gyermek első mek ebben a kis Fogalmait a jóró lenről ott szerzi. málódik ő maga; melyek ott vésőd egész életén. A s és gyűlölködés, a békülékenység, a

MAGYAR KISDEDNEVELÉS ÉS NÉPOKTATÁS

SZERKESZTIK:
REMENYIK LAJOS ÉS
WICK GYULA.

A lap szellemi részére
vonatkozó közlemények
Flórián-utca 4. szám alá
küldendők.

KIADÓHIVATAL:
KÖSCH ÁRPÁD könyv-
nyomtató-intézete.

Előfizetési pénzek — isko-
lák és tanítók részére az
Eperjesi Lapokkal együtt
egész évre 7 korona — ide
küldendők.

A SÁROSVÁRMEGYEI NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK HIVATALOS KÖZLÖNYE.

.... Az Eperjesi Lapok kéthetenként megjelenő melléklete.

Az akarat nevelése.

A XIX ik századot méltán nevezték el a tudomány századának. Az alkonyodó század utolsó tizedében általánossá lett az a meggyőződés, hogy a tudás magában véve nem boldogít. A tudomány fátylának bizonyult, mellyel maga fölött a házat gyújtja föl az, kit tetteiben az erkölcs nem korlátoz. Egyre általánosabbá válik az a meggyőződés, hogy a tudásnál van valami értékesebb is: a jellem.

Európaszerte keresik a gyakorlati nevelés emberei, mily nevelői eljárással lehetne a jellemet és ami annak feltétele, az akaraterőt úgy megszilárdítani, hogy az egyént képessé tegye a mai kor bonyolult életviszonyai s a megélhetés ádáz küzdelmei között megállani.

Így állván a dolgok, kérdés: nevelhető e az akarat? Nálunk a közfelfogás e részben pesszimiztikus. Nem bíznak eléggé a nevelés alakító erejében. A derék apák elzúllott fiaira hivatkoznak, meg nem gondolva, hogy az emberi lélek roppant érzékeny szerkezet, melynek járását sokszor parányi dolog is megzavarja. Apró okok nagy következményei itt érvényesülnek igazán. A gyermeki lélek fejlődését ellenőrizni nagyon nehéz; ki, mikor, mi módon hullatja el benne jónak, rossznak a csíráját, azt többnyire maguk a szülők sem veszik észre.

A modern paedagogusok csaknem kivétel nélkül elismerik az akarat nevelhetőségét; a nevelés mulasztása tehát, ha ma a tetterő elsatnyul. Nem képzelek szülőt s nem képzelek nevelőt sem, ki azért, mert a gyermekben rossz hajlamot lát, levegye róla a kezét, sorsára hagyja és ne törekedjék megjavítani, rossz hajlamait előltni, türelemmel nyesegetve fattyúhajtásait. Ha nem így tesz, nem is érdemi meg a szülő, nevelő nevet. A nevelő igazi munkája itt kezdődik; hivatottságának ez a próbaköve. Hanem hogy célt érjen, ahhoz gondos megfigyelés, nem szűnő türelem, szívós akarat és következetesség szükséges. Ezért szüntelen figyelni kell értelmé, érzelmevilága fejlődését; szóval mindazt, ami erkölcsi fejlődését befolyásolja.

De a nevelőnek nem elég, ha növendékének érzelmeit ismeri. Ismernie kell egyéni természetét. Miben nyilvánul az egyéni természet? Nyilvánul a felfogásban, az akarat erejében. Némelyik gyermek éber, szemfüles, minden iránt érdeklődik, mindent megfigyel; az ilyen többnyire tettekre, gyors, ügyes. Más viszont szó-rakozott vagy közömbös és figyelésre, erőfeszítésre képtelen. De van hatása az egyéni természetre a testi szervezetnek is. Lelki működéseink ugyanis az agyvelő és az egész idegrendszer működéséhez vannak kötve; ezt viszont a vér táplálja, melynek képződése a táplálkozási szervek működésétől függ. Ez a körülmény magyarázza azt, hogy a szervezetnek nincs egyetlen része, mely az egyéni természetre hatással ne volna; éppúgy visszahat arra minden állandó működési zavar. Az öröklött betegségek — legyen az idegbaj, gyomorhaj vagy egyéb — az egyéni természetre kitörülhetetlen bélyeget nyomnak.

A gyermek első nevelője a családi kör. A gyermek ebben a kis világban ismeri meg az életet. Fogalmait a jóról, rosszról, helyesről, helytelenről ott szerzi. Az ott látott példa szerint formálódik ő maga; azok a képek, benyomások, melyek ott vésődnek emlékébe, kísérni fogják egész életén. A szenvedély kitörései, a harag és gyűlölködés, vagy az önfeláldozás és szelid békülékenység, a durvaság, vagy gyöngédség:

mindezek folyton ösztönző példa gyanánt fognak élni tudatában. A családi kör hatását éri meglelt korában is. Az edzi vagy gyöngíti akaratát, az emeli, vagy húzza le az örvénybe.

Az iskola az akarat nevelésének megbecsülhetetlen eszközét bírja a közös fegyelemben, az együttes munkában, mely vallás-, rang- és vagyonskülönbség nélkül egyenlő bánásmódban részesíti valamennyi tanulót. Az akarat nevelésének leghathatósabb eszköze a közös fegyelem. Még a legcsintalanabb gyermek is megdöbben, ha azt látja, hogy a többiek mind szót fogadnak, hogy a hibás mindig bűnhődik, kivételt senkivel sem tesznek. Kezdi érezni a közös fegyelem hatalmát és akaratlanul is kezdi magát annak alávetni.

Az egész iskolai élet arra van berendezve, hogy a rendszeres foglalkozás, a közös munka, az egyenlő bánásmód által, főképp a példa és szeretet mindenható erejénél fogva a fegyelmet megteremtse.

Részletezzük kissé az iskolai fegyelmezés eszközeit: ott van mindjárt a felvétel; a gyermek érzi, hogy itt ő felelni, szót fogadni köteles, kivétel nincs, hogy számadással tartozik. Ott van az órarend, a pontos időbeosztás. Azt bolygatni nem szabad, mert azzal megbomlik a rend, egy időre a fegyelem és csak nehezen áll helyre. Ott van az együttes munkálkodás, mely egyenlő munkát követel mindenkitől, melletts a anyag gyermekkel is meg lehet kedveltetni a munkát. Az okos tanító mindezt fel tudja használni a gyermek erkölcsi nevelésére, akaratának irányítására. Mert nem az az igazi fegyelem, amelyik az erőszak nyomásával hat, hanem az, mely a gyermek akaratát mindig a jóra ösztönzi. Ott van az egyenletes bánásmód, főképp a következetesség, a mindenkire érvényes jutalom és büntetés, valamint az osztályozás, mely részrehajlatlan és igazságos. Ebből kifolyólag ott van a bizalom és a szeretet a tanító iránt. A gyermeki lelket s növendékei egyéniségét ismerő tanító mindig eltalálja a kellő hangot s okos szigorral, ha kell, türelemmel, szívós következetességgel előbb utóbb a legellenkezőbb gyermeket is megpuhítja. Legfőbb fegyelmező eszköz azonban magának a tanítónak pontossága és buzgósága. Amelyik tanító az iskolai élet minden mozzanatát komolyan veszi, aki maga is pontos, lelkiismeretes, annak a gyermek önként engedelmeskedik.

De nehezítik a fegyelmezést a túlnépes osztályok. Az emberi erőnek van határa. 50—60 gyermeket minden gyakorlott tanító szemmel bír tartani, 100 gyermeket nem; hanggal és türelemmel se győzi őket. Befolyásolja az osztályok tágassága is, mert a rendfenntartás részben attól is függ. Az egymás hegyin-hátán ülő gyermekhad, még ha jó gyermekekből áll is, a fegyelmező akaratot legyőzik.

Tanítás közben a tanítónak két fegyelmező eszköz áll rendelkezésére; egyik a tárgyismeret, másik a helyes módszer. Aki tárgyában biztos, jól adja elő, amíg tanít, fegyelemmel nincs baja, mert le tudja kötni a figyelmet. A tanító bölcsességének a próbaköve. A büntetés és a jutalmazás. A dicséret és buzdítás a jutalom körébe vág, ha jó helyen alkalmazzák, az akarat leg-erősebb sarkantyúja. A büntetés célja nemcsak a megtorlás, hanem a javítás is. Ne legyen az tehát indulatos elégtételvezés. Hanem higgadtan szabja ki a tanító. Mint bírót álljon a gyermek előtt, aki ítél, még pedig igazságosan, hogy a gyermek igazán büntetést érezzen benne, nem bosszút. A nyilvános megszegénytést kerülni

kell. Vétkezik az a tanító, aki a gyermekből a szégyenérzetet örökös szidással, megszegénytéssel kiöli. Ami a büntetés nemét illeti, azt a gyermek egyéniségéhez kell szabni, néha elég a dorgálás is. Soha olyan büntetéssel ne fenyegetőzzék, amit szükség esetén végre nem hajthat. Az iskolai büntetés csak arra való, hogy megjavítson, azért ér többet a szelid fegyelem.

Az iskolai rendszeres munka nem csupán mint fegyelem hat az akaratra, hanem a gyermek tevékenységi ösztönét is kielégíti. Az elért eredménnyel pedig örömet okoz. Sajnos, túlszűfolt iskoláinkban az ilyen egyéni erőlködésnek engedni lehetetlen, a tanító örül, ha a kiszabott anyagot jól-rosszul elvégezheti.

Mindezen tényezők eredményezik az iskolai közszellemet, mely egyes tanulóra jó vagy rossz irányban visszahat. A személyes befolyást a jó tanító, ki szereti növendékeit, könnyen megszerezheti. De magukat az egyes tárgyakat is felhasználhatja a gyermeki akarat fejlesztésére. Nincs egyetlen tárgy, mely arra alkalmas ne volna.

A népiskola az életre készít elő. Itt már a gyermek a dolgok oka iránt is érdeklődik. Neki fogalmat kell nyújtani mindarról, ami az ő egyszerű életkörébe belevág; őt meg kell tanítani arra, amire neki szüksége lesz és ami a fő, meg kell vele szeretetnő kötelességeit. A legnagyobb rész egyenesen onnan lép ki az életbe, szűkös, egyszerű életviszonyok közé. Ami rá vár: a munka, szolgálat, takarékoság, a szegénység, olykor a szükség. Erre kell előkészíteni, erre kell irányozni az akaratát, hogy szűk életkörében boldogtalannak ne érezze magát. Kivált a nagyobbak, az ismétlősök akaratára törekedjék hatni. Fontos az mindenütt, de kétszeresen fontos ma nálunk, mikor a nép közt a társadalombomlasztó törekvések kezdenek terjedni. A néptanítónak minden erejét az akarat irányozására kell fordítani. *Schösser Gizella.*

Az újabb háborús segély.

A közszolgálati alkalmazottak részére törvényhozásunk által az 1916. évi XXV. törvénycikkkel újabb háborús segély állapított meg.

Ezen törvénycikket a népoktatás terén működőket érintőleg a következőkben ismertethetjük:

A törvény 1. §-a szerint a kormány utasítatik, hogy amennyiben a viszonyok azt indokoltá teszik, a mutatkozó szükséghez képest, a megállapított mérveket meg nem haladó újabb egyszerű háborús segélyeket engedélyezzen a pénztári készletek terhére azoknak az 1915. évi XXII. t.-c. 1. §-ában felsorolt közszolgálati alkalmazottaknak, akik 1916. évi november 1-jén a tényleges szolgálat kötelekébe tartoznak, s illetményeiknek egészben vagy részben tényleg élvezetében vannak.

Ezen segély összege az 1915. évi XXII. t.-c. 1. §-a a) pontjában felsorolt közszolgálati alkalmazottak részére, az alkalmazott által 1916. évi november 1-jén tényleg élvezett fizetés természetével bíró illetmény egy évre számított összege után: 1. 3200 koronáig bezárólag 35%-ban; 2. 3800 kor.-tól 6000 kor.-ig bezárólag 30%-ban; 3. 7200 koronán felül 25%-ban; 4. azok részére pedig, akik 3200 kor.-t meghaladó, de 3800 kor.-nál kisebb összegű fizetés természetével bíró illetményt élveznek, 3200 kor. után számított 35%-ban, azaz 1120 kor.-ban, és azok részére, akik 6000 kor.-t meghaladó, de 7200 koronánál kisebb összegű fizetés természetével bíró

illetmény élvezetében állanak, 6000 kor. után számított 30%-ban, azaz 1800 kor.-ban állapítható meg, úgy, hogy a segély összege minden esetben 600 koronánál kevesebb ne legyen.

A fentebbiek szerint háborús segélyben részesednek a III—XI. fizetési osztályokba tartozó állami és vármegyei tisztviselők. Kiemeljük továbbá, hogy ide tartoznak az állami gazdasági szaktanítók és szaktanítónők; az állami elemi népiskoláknál, továbbá a pénzügyi és földművelésügyi minisztériumok által fenntartott vagy segélyezett kincstári elemi iskoláknál és a m. kir. államvasutak által fenntartott iskoláknál alkalmazott tanítók és tanítónők; az állami fizeteskiegészítésben részesülő nem állami (községi, hitfelekezeti stb.) felső- és középfokú tanintézet tanárok és polgári iskolai tanítók.

Az 1915. évi XXII. t. c. 1. §-a b) és d) pontjainban felsorolt közszolgálati alkalmazottak részére az újabb háborús segély összege, ez alkalmazottaknak az 1915. évi XXII. t. c. alapján járó egyszeri háborús segély másfélszeres összege erejéig engedhető; ide tartoznak a tanerők közül az állami, valamint az 1913. évi XL. t. c. alapján állami fizeteskiegészítésben részesülő községi és hitfelekezeti óvónők, továbbá az 1913. évi XVI. t. c. alapján állami fizeteskiegészítésben részesülő községi és hitfelekezeti elemi népiskolai tanítók és tanítónők. A másfélszeres háborús segély tehát az óvónők részére az eddigi 300 kor. helyett 450 kor. és az ezen pont alatt említett tanítók részére pedig az eddigi 400 korona helyett 600 kor.

A háborús segélyek 1916. évi nov. hó 1-jétől kezdve tizenkét egyenlő előzetes havi részletekben fizetendők ki az alkalmazottak részére. Az ezen háborús segélyre felvett beszerzési előleget pedig az illetők 1916. november 1-jétől kezdve tizenkét hónap alatt kötelesek visszafizetni.

A háborús segély minden állami, törvényhatósági vagy községi adó alól mentes. A segély egyes havi részletei az ugyanakkor esedékessé váló rendszeres illetményekkel együtt egy nyugtára vehetők fel az alkalmazott által, mely esetben a segély összege a nyugta szövegében kifejezetten kiténtetendő. Akár külön történik a segély nyugtázása, akár a többi illetményekkel együttesen, a kifizetés a többi illetménnyel egy időben történik; kivételt tesz az az eset, ha a segély oly időben utalványoztatik, hogy annak első havi részletét az illető hónapra járó illetményekkel együtt felvenni nem lehet. A nyugta természetesen szabályszerűn felbélyegezendő.

A háborús segély az illetőknek minden külön kérelme nélkül hivatalból állapítatik meg és utaltatik ki.

Megemlítjük még, hogy nincsen igényük háborús segélyre a csupán tiszteletdíjjal, avagy csak bizonyos meghatározott időre alkalmazottaknak.

Ellenben megállapítandó a háborús segély azon alkalmazottak részére is, akik az 1916. évi november 1-je után nyerne az 1916. évi XXV. t. c. értelmében háborús segélyre igénytadó közszolgálati alkalmazást, s az ekként esedékes háborús segély az állás tényleges elfoglalásának napját követő hó elsejétől folyósíttatik.

Wick Gyula.

□□ Egyesületi élet. □□

Jegyzőkönyv.

(V. ge.)

2. Elnök felhívására ezután Csatári János gondnok az internátus 1916—17. tanévi házi költségvetését terjeszti elő. Jelentékenyen javulni fog a helyzet a kiadások körül azáltal, hogy a gondnok a nagyobb beszerzéseket a termelőktől fogja eszközölni, miáltal a beszerzés jutányosabb lesz és belterjesebb házi gazdálkodást szándékozik folytatni, így baromfiak nevelésével, sertések hizlalásával, miáltal a túlmagas árban levő marhahúsvétel a lehetőségig mellőztessek.

A felügyelő bizottság az elnök bő tájékoztató felvilágosításai után megelégedéssel és megnyugvással veszi tudomásul a helyes alapokra fektetett gazdálkodási rendszert és a javaslat alapján készséggel engedélyezi az internátus 3000 korona pénzkészletét azon célra, hogy a gondnok az adandó alkalmakkor beszerzhessen nagyobb mennyiségben a kapható élelmi cikkeket, mely összeg majd a tanulók havi díjaiból megtérül. A termények átvételéhez Slajchó, Vrablovich és Wick tagokat küldi ki. A tejbeszerzésre pedig akként határoz a bizottság, hogy miután közvetlen termelő a

szállítást csak egész évi szerződéssel hajlandó eszközölni, a gondnok ekként kössön szerződést és a nyári szüneti tej pedig feldolgozandó, hogy abból majd megfelelő készletek álljanak rendelkezésre.

A gondnok a költségvetés főbb adatait a következőkben adja elő: bevétel a tanulóktól 10 óra, 40 tanuló után összesen 20,880 kor., kiadás élelmi cikkekre, cselédek fizetésére, gyógyszerre, mosásra és piaci kiadásra, valamint vegyesekre összesen 20,760 korona.

Ezután a gondnok bemutatta a lefolyt tanévi számadását, mely 18,997 kor. 95 fillér bevétellel és 19,588 kor. 40 fillér kiadással s így 590 kor. 45 fillér túlkiadással zárult, mely kiadási többletben azonban bennfoglaltatik a beszerzett két sertés 200 kor. ára is.

A felügyelő bizottság tudomásul veszi az előadottakat azzal, hogy a gondnok a felmerült kiadási többletet az új tanévben elenyésztetni igyekezzék.

Vrablovich Román számvizsgáló bizotts. tag jelenti, hogy Slajchó Mihály, Köhler József és Wick Gyula számvizsgálókkal megvizsgálta a gondnok számadásait és azokat rendben találták.

A felügyelő bizottság ezen jelentésre a gondnoknak a felülvizsgált számadásokra nézve a felmentvényt megadta és Köhler József indítványára elhatározta, hogy a gondnok számadásait ezentúl az állami költségvetési év szerint, vagyis július hó 1-jétől kezdődőleg vezesse a következő év június végével való lezárással.

Ezután a gondnok a heti étrendet mutatja be, mely általánosságban a következő: Hétfőn: ebéd: zöldségleves, burgonyafőzelék tojással; uzsonna: tej vagy gyümölcs kenyérrrel; vacsora: krumplilángos. Kedden: ebéd: hamisleves, sült tészta; uzsonna: tej kenyérrrel; vacsora: krumpli tejjel. Szerdán: ebéd: burgonyaleves, babfőzelék tojással; uzsonna: tej kenyérrrel; vacsora: lekváros tészta. Csütörtökön: ebéd: bableves, káposztafőzelék hússal; uzsonna: tej kenyérrrel; vacsora: felvert galuska túróval. Pénteken: ebéd: bableves, krumplilángos; uzsonna: tej kenyérrrel; vacsora: mákos tészta. Szombaton: ebéd: krumplileves, sült tészta; uzsonna: tej kenyérrrel; vacsora: káposztás tészta. Vasárnap: ebéd: burgonyaleves, káposztafőzelék sült hússal és sült tészta; uzsonna: tej kenyérrrel; vacsora: hideg étel. Reggelenként: tej kenyérrrel.

A felügyelő bizottság az étrendet elfogadta azzal, hogy miután nagyobb számú baromfi lesz nevelendő, továbbá állandóan sertéshizlalás is fog eszközöltetni, ezen húsmennyiségek lesznek hivatva az étrendet megjavítani.

3. Az elnök felhívására Slajchó Mihály pénztáros mutatta be a Tanítók Háza egyesületi 1916—17. tanévi költségvetését és 1915—16. tanévi számadását.

Az 1916—17. tavévi előirányzat szerint összes bevétel 6520 kor. s a kiadás is ugyanannyi. A kiadásokat képezik: épületfenntartás, fűtés, világítás, vízdíj, orvos, annuitások, biztosítás, adó, segély, vegyesek.

Az 1915—16. tanévi számadás főbb tételeit a pénztáros a következőkben adja elő: bevétel: 7385 kor. 78 fillér; kiadás: 5592 kor. 18 fillér, maradvány tehát 1793 kor. 60 fillér. 1916. évi június 30. án vagyoni alapítványokban: 979 kor. 19 fillér és a pénztári készlet, mely most a terményeknek nagyobb mennyiségben való beszerzésére előlegeztetett a gondnoknak.

A felügyelő bizottság a nagy gonddal elkészített költségvetést, valamint a számadást helyeslőleg tudomásul vette és a pénztárosnak elismerő köszönetét nyilvánította.

4. A pénztáros jelenti, hogy a kiosztandó alapítványi kamatokból összesen 40 kor. 86 fill. áll rendelkezésre, mely jutalomképpen adandó ki.

Elnök javaslatára a felügyelő bizottság a díjakat a következő jobb előmenetelű és magaviseletű tanulóknak ítélte oda; és pedig: Bodnár Ernő, Gajdos Dezső, Sárosi Dezső internátusi növendékeknek egyenként 10—10 korona és Milly Jenő növendéknek 10 korona 86 fillért.

Fleischmann Mór felügyelő-bizottsági tag javasolja, hogy a vm. ált. népnevelő egyesületi pénztárban aapidíjak fedezésére rendelkezésre álló összeg pár korona kamata szintén adományoztassék egy tanulóknak.

A bizottság az összeget Oleár Gyula internátusi növendéknek adományozza.

5. A gondnok ezután előterjesztést tesz, hogy a nagy iskolai szünetben az internátus-

ban egyes helyreállításokra is van szükség, mire nézve már tárgyalt az illető cégekkel és bemutatja a költségvetéseket, melyek szerint az összes javítások 340 koronát igényelnek.

A felügyelő-bizotts. meggyőződést szerezvén a helyreállítások szükségéről, a felmerült kiadásokat a Tanítók Háza pénztárából engedélyezi. Ezután, több tárgy nem lévén, elnök a gyűlést berekeszti.

Kelt mint fent.

Wick Gyula s. k.,
felügyelő-bizottsági je. yz.

Szabó Elemér s. k.,
felügyelő-bizottsági elnök.

Irodalom.

A nagy földindulás. Kötőnő írónk, *Benedek Elek*nek a székelyek meneküléséről írt regénye, mely a Jó Pajtás-ban jelenik meg, hétről-hétre megkapóbb részleteket mond el, a kötőnő író saját élményei alapján, a fiatal olvasók teljes képet meríthetnek belőle az erdélyi veszedelem borzalmairól és viszontagságairól. A Jó Pajtás legújabb, október 15-iki számába ezenkívül verset írt Benedek Elek, elbeszélést Cholnoky László, regényfolytatást Rákosi Viktor, mesét Avar Gyula, cikket Lakatos László. Sok szép kép, köztük Endrődi Béla rajzai, díszíti a szöveget. A rejtvények és szerkesztői üzenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát. A Jó Pajtás t a Franklin-Társulat adja ki; előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér, félévre 5 korona, egész évre 10 korona. Egyes szám ára 10 fillér. Előfizetéseket elfogad és mutatványszámot küld a Jó Pajtás kiadó-hivatala Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Hírek.

Figyelmeztető. Az iskolák által nov. hó 2-ikán, Halottak napján a hadisírgondozó-alapra eszközölt *gyűjtés* eredménye, amely iskola részéről még nem történt meg, most már *haladék-talanul* bejelentendő a vm. kir. tanfelügyelőségnek, mely adatok a közlött rendelkezés értelmében nevezett hivatal által a vall.- és közokt.-ü. minisztériumhoz felterjesztetnek.

Népies ismeretterjesztő előadások. Paloncán a lakosság részére a tél folyamán a következő népszerű előadások rendezése van tervbe véve, és pedig *Gajdos János* áll. iskolai igazgató tanító január 25-ikén előadást tart «A világháború gazdasági okairól és hatásairól», február 10-ikén előadást tart «A háború gazdasági következményeiről», február 24-ikén előadást tart «A háború és a kultura» címen, március 2-ikén tartandó előadásának tárgya «A háború mint nemzetnevelő» és március 6-ikén tartandó előadásának tárgya «A háború hatása a nemzeti jellemre». *Andrasovszky Lajos* r. kath. lelkész január 31-ikén előadást tart «A pénz filozófiája a háborúban» címen, február 15-ikén előadást tart «Öröm és szenvedés a háborúban» címen és február 28-ikén előadást tart «A háború okairól». *Isó Sándor* ág. h. ev. lelkész február 5-ikén előadást tart «A béke mozgalma és a háború» címen és a február 19-ikén tartandó előadások tárgya «A jó béke céljai».

Történelmi szemléltetőképek átvétele. A m. kir. vall.- és közokt.-ü. miniszter úr az elemi iskolákat történelmi szemléltetőképekkel látta el, mely képek szétosztás végett egyes központokként alkalmas iskolákhoz küldettek, hogy onnan a környékbeli iskolák a nekik szóló képeket elvitessék. Sajnosan értesültünk azonban arról, hogy akadtak egyes iskolák, melyek az adományozott történelmi szemléltetőképek iránt nem igen érdeklődnek, mivel a képeket sürgetés dacára sem vették még át. Minthogy az illetékes helyről a képek átvételéről szóló elismervények felterjesztését sürgetik, ezért felhívjuk az illető iskolák vezetőségeinek figyelmét a képeknek átveteli elismervény ellenében való sürgős átvételére.

Bélyeggyűjtés jótékony célra. *Schimkó Katalin* kislankási ág. h. ev. iskolai tanítónő tanítványaival bélyegeket gyűjtetett a hadi jótékony javára, mely bélyegmennyiséget a kir. tanfelügyelőséghez küldötte be. A Hadsegélyző Hivatal ezúttal a kir. tanfelügyelőség által hozzá továbbított bélyeggyűjteményért úgy a tanítónőnek, mint a gyűjtéshez hozzájárult gyermekeknek buzgó tevékenységükért teljes elismerését nyilvánította.

néhány öl fa,
a tél, vastagt
be a havas
korona és m
egy egész va
gondolatoknál
egy szoborhoz
kontúrvonalos
aki befutja
ajakkal és bes

Arcán apr
meg, melyek
sárguló diófa
ruháján ott ég
dönnek a bélye
a színt, varázs
még kifejlödh
tört ragadott
kozmosz, hog
lemezre: a nő

— Mit
— kérdezte a
Az asszony
— Egy ki
kiló borjúhúst

— — —
Egy asszo
mikor olyan t
legyen a csa
szürke eső ve
Chopint, Schul
odakint téli a
kieső hideg, m

Faragó Zomborba
hírt adtunk
polgármester
csos meghív
élelmezési H
Lajostól, aki
tásainál fogv
társat keres
működéséről
faktor, a BA
nyomán, am
következőke

„Közéleln
Zomborban.
Hivatal vezet
állását elfog
a közélelme
biztosokat fo
élelmezési r
újabb szigorít
A személyes
több eredmé
pedig ezek a
nek, amiket
folyásolhat,
meglepő ere
Ilyen ellenőr
a közélelmeze
tanácsos, ep
ellenőrzések
óta Szabadka
szokásokkal
kel kutat a hi
ellenőrző bizt
és hatósági
információt, h
szai után kut
hallgatja meg
és helyzetkép
tül az, hogy
s a jogos k
Országos Köz
hatásköre m
bácskai köz
visszaélést vé
nem engedte

néhány olfa, valami jó meleg bunda, mert közel a tél, vastagtalpú cipő, amelyen nem szivárogo be a havas eső... De egy olfa már hetven korona és még több lesz, egy télikabát pedig egy egész vagyon... Halavány arca ezeknél a gondolatoknál olyan formát öltött, mintha csak egy szoborhoz akarná megadni a legmarkánsabb kontúr vonásokat, melyek egy asszonyt ábrázolnak, aki befutja a szenvedések kálváriáját néma ajakkal és beszédes, bánatos szemekkel.

Arcán apró, vékony kis barázdák jelentek meg, melyek úgy fonódtak egymásba, mint a sárguló diófelevél erei. Viseltes kalapján, kopott ruháján ott égett annak a néhány súlyos esztendőnek a bélyege, mely igen sok arcból kiolvasztja a színt, varázst, kellemet és üdeséget, mielőtt még kifejlődhetett volna... Mintha csak lázadó tört ragadott volna kegyetlen kezébe a makrokozmosz, hogy ráírja nevét a legérzékenyebb lemezre: a női szívre...

— ... Mít parancsol nagyságos asszonyom? — kérdezte a megelégedett mézárós.

Az asszony összeresztette:

— Egy kiló... nem, nem... csak egy félkiló borjúhúst kérnék... — mondta csendesen.

Egy asszonyról akartam szólni, aki valamikor olyan természetesnek találta, hogy meleg legyen a családi hajlék, ha odakint nehéz, szürke eső veri végig a fákat; s aki valamikor Chopint, Schubertet, Rossinit... játszotta, mikor odakint téli arculatot öltött magára az őszből kieső hideg, mogorva szél. *Marencsin Zoltán.*

Faragó József Szabadkán és Zomborban. Lapunk mult számában hírt adtunk arról, hogy városunk kiváló polgármestere, Faragó József kir. tanácsos meghívást kapott az Országos Közélelmezési Hivatal elnökétől, br. Kürthy Lajostól, aki Faragóban ismert nagy kvalitásainál fogva nehéz munkájában segítő-társat keresett. Ma már számot adhatunk működéséről, és pedig a legilletékesebb faktor, a BÁCSEMEGYEI NAPLÓ laptársunk nyomán, amely nov. 14-iki számában a következőket hozza:

„Közélelmezési biztos Szabadkán és Zomborban. Az Országos Közélelmezési Hivatal vezetője, br. Kürthy Lajos mielőtt állását elfoglalta volna, kijelentette, hogy a közlelmezés széleskörű ellenőrzésére biztosokat fog alkalmazni. A sok-sok közlelmezési miniszteri rendelet újabb és újabb szigorítása bizony nem sokat használt. A személyes és közvetlen ellenőrzéseknek több eredménye kell, hogy legyen. Ha pedig ezek az ellenőrzések olyanok lesznek, amik semmiféle szempont sem befolyásolhat, a kedvező, sőt helyenként meglepő eredmény el nem maradhat. Ilyen ellenőrzési hatáskörrel ruházta fel a közlelmezési hivatal Faragó József kir. tanácsos, eperjesi polgármestert, aki az ellenőrzések megejtése végett három nap óta Szabadkán tartózkodik. Új és maradi szokásokkal merőben ellentétes eszközökkel kutat a hibák után a Bácskába küldött ellenőrző biztos. Nemcsak hivatalos körök és hatósági személyek nyújtanak neki információt, hanem magánemberek panaszaik után kutat, kis beamterek kesergéseit hallgatja meg újságíróktól kér adatokat és helyzetképet. És a cél mindenben keresztül az, hogy a visszaélések megszűnjenek s a jogos kívánalmak teljesüljenek. Az Országos Közélelmezési Hivatal hatalmas hatásköre mélyen készül belenyúlni a bácskai közéletbe, ahol még mindig sok visszaélést vél s számottevő tagjainál meg nem engedett élelmiszerkészletet remél.

Az Országos Közélelmezési Hivatal vezetője, br. Kürthy, ha nem is alapos, de mindenesetre gyors áttekintés után igen hamar intézkedik s úgy hírlik, Szabadkán is, Zomborban is intézkedései nyomán szenzációk várhatók. A közlelmezési biztos, Faragó kir. tanácsos ma (nov. 13.) érkezett Szabadkáról Zomborba, hogy ellenőrzéseit megejtse.“

Szekeress Dezső. Huszonnégy esztendei ernyedetlen szorgalommal eltöltött fáradságos és odaadó munkásság után őfelsége a király Szekeress Dezső eperjesi kir. vezető járásbírónak, jelen hivatalában való meghagyása mellett, a kir. ítélőtáblabírói címet és jellegét legkegyelmesebben adományozta. Ezen kinevezési hírt a BUDAPESTI KÖZLÖNY f. hó 13-iki száma hozta s az társadalmunk minden rétegében éppúgy, mint a jogász-körökben osztatlan tetszéssel találkozott. Oly férfit ért a királyi kinevezés, aki mint az eperjesi kir. törvényszéknek számos éven át volt tanácsvezetési joggal felruházott, jelenleg pedig 1915. évi január hó 1. óta az eperjesi kir. járásbíró-ságnak kiváló vezető járásbírája, az igazság nemes ügyének pártatlan és szakavatott intézésével nemcsak a peres felek megelégedését, de kartársainak, valamint feletteseinek mindenkori legnagyobb elismerését, mint hivatalfőnök pedig az alája rendelt tisztviselői-karnak őszinte ragaszkodását és szeretetét érdemelte ki. Az igazságügy a legfontosabb közügy, ennél fogva mi is, mint a közügy munkásai, meleg szívvel csatlakozunk azok sokaságához, akik őszinte örömlük kifejezésével, szerencsekívánataikkal halmozzák el a legújabb kir. ítélőtáblabíró. Ad multos annos!

Kitüntetések. A király *Bartóffy* Miklóst, az 1-ső honvédegyezred sokszorosán kitüntetett vitéz századosát, az ellenséggel szemben tanúsított vitéz magatartása elismerésül III. oszt. vaskorona-renddel tüntette ki.

Ugyancsak magas kitüntetésben részesült unokatestvére, *Tahy* István, a 30 ik népfelkelőezredhez beosztott hadnagy, akit vitéz magatartása elismerésül hadiékítményes III. oszt. katonai érdemkereszttel tüntetett ki a király.

Kinevezés. Városi társadalmunk egyik kedves és szimpatikus tagját, *Grüss* Sándor eperjesi kir. törvényszéki jegyzőt, aki 9 éve van az igazságügy szolgálatában, s négy éve a kir. ügyészségnél mint ügyészi megbízott működik, őfelsége a löcsei kir. ügyészséghez kir. alügyésszé nevezte ki. Kinevezéséhez mi is őszintén gratulálunk, bár eltávozásán sajnálkozunk.

Új őrnagyok. Őfelsége *Eröss* Dezsőt, a 67 ik gyalogezred hadkiegészítőjének vezetőjét, és *Halácsy* Gyulát, az eperjesi méntelep parancsnokát őrnaggyá léptette elő.

Előléptetés. *Holenia* Lajos eperjesi kir. járásbíró, aki a háború kitörése óta katonai szolgálatot teljesít, a VII. rangosztály 3. fokozatába lépett elő.

Közgyűlés. Az Eperjesi Takarékpénztár december 7-ikén d. u. 3 órakor a városháza tanácstermében rendkívüli közgyűlést tart.

Helyreigazítás. Lapunk mult számában hírt adtunk a tótsóvári áll. elemi népiskola műkedvelői előadásáról. Referádánkban a rendezés nagy munkájában különösen résztvevő *Rezy* Margitról meg nem emlékeztünk. Ez elnézésünket mostani helyreigazítással igyekszünk jóvátenni.

SÁROS FÖLDJE 1914—1915.

A sárosi orosz betörés története, a megszállott községeket feltűntető térkép melléklettel. :: Irta *Dvorsák Győző*
Kapható a Kósch Árpád írószer- és a Stehr-féle könyvkereskedésben 1 K. 80. vidékre 1'90 f.-ért.

Sorger János.

A tótsóvári elemi iskola csendes tanítóját, a szerény, kedves modorú pedagógust a haza fegyverbe szólította. A népfelkelő zászlós hőstetteiről többször megemlékeztünk lapunk hasábjain. Most elestéről adunk fájó szívvel hírt. A király arany vitézségi éremmel tüntette ki. Csodás vitézségéről valóságos csodálattal szólnak bajtársai, akik rajongással szerették, akik büszkélkedtek vele. A sors másképp akarta. Elestett. Hogy ki volt, legméltóbban áldozunk emlékének annak a levélnek a lekölésével, amelyben parancsnoka megküldte özvegy édesanyjának a legszebb kitüntetését: az arany vitézségi érmét. „Nagyságos Asszonyom! Mélyen átérve elesett, kedves gyermekét sirató anyai fájdalomát, de a csapatára és tisztjeire büszke parancsnok szomorú, de igaz örömevel is juttatom Önhöz legfőbb hadurunknak legnagyobb, méltó elismerését, hadseregünknek legszebb kitüntetését, az arany vitézségi érmét, — melyet elesett hős fia, Sorger János 32-es vadász-zászlós igazán példaadó, szinte mesés bátorságával többszörösen megérdemelt. Még itt a harc és halál mezején, a sírok keresztjének végtelen erdejében is teljesen értem, átérzem s velem a zászlóalj egész tisztikara, hogy mit jelent az özvegyességének vigaszt, kicsiny családi körének büszkeségét, hivatott támogatóját, életének eredményét, a pályához ért, legszebb reményekkel teli első gyermekét elveszteni, értem, tudom, mennyi reménye, boldog öröme tűnt el vele, szállott sírba és alig találok szót vigasztalására — a Gondviselés, a haza kívánta milliók áldozatához az ő fiatal vérért is. Nekünk, zászlóaljunknak is súlyos a veszteségünk legbátrabb, kötelességtudó, legszebb jövővel biztató bajtársunknak a halálában. Ma is csodálattal gondolunk rendíthetetlen viselkedésére, mikor a legvadabb pergőtűzben is vadászai között tartózkodva nyugodtan bátorította őket szavával és példájával a legvégső kitartásra. Ma is lelkesedéssel emlegetjük mesésen biztos szemét és kezét, félelmetes hidegvérét, igazi vadász lelkiületét, mellyel e tűzben is tucatszámra célozta le a dáz ellenségeinket. Mindvégig hálásak leszünk neki, amiért lélekjelenlétével egy századparancsnokunkat megmentette. Példaadó lesz mindnyájunknak, mikor alig néhányadmagával tízszeres ellenséges csapatokat megrohmozott és elszánt bátorságával nemcsak megszalasztotta, de még saját állásai-
kon is túl üldözte őket. Ekkor érte a golyó, a Gondviselés kiszámíthatatlan ujjérintése, mely eddig csak dicsőséget hozott neki és ezer veszedelemben megóvta, s most is — bár élete árán — részesévé tette a legnagyobb dicsőségnek, hogy édes hazáért, ősz királyunkért, mindnyájunk jövőjéért békés boldogságáért hősi halált halt. Ragaszkodó bajtársai, akik forrón szerették őt életében, holttestét az ellenséges állásoktól hozták vissza, hogy díszes, s majdan otthoni hant alatt nyugodhassa a harc véres fáradalmait s most mindnyájunk ősz atyja tüntette őt ki — kegyelmes elismerésével. Jól tudom, hogy mindez nem kárpótolhatja őt, az élő, szerető gyermeket, hőst, s talán éppen az emlékezésnek ezek a külső megnyilvánulásai lesznek azok, melyek újból és számtalanszor feltépik az összetört anyai szívnek vérző sebet, de ez az emlékezés lesz az is, mely őt végig köztünk fogja tartani, mint az Őn anyai szívnek fájdalommas büszkeségét s zászlóaljunknak e háborúban első arany éremmel kitüntetett hőst. S érte, példáján remélhetjük mi, a zászlóalj s az egész, édes hazánkat védő dicső hadsereg új hősök születését s érte remélheti Őn a Gondviseléstől elvesztett gyermekének, kincsének kárpótlását. Teljes tisztelettel: Galicia, 1916. nov. 14. *Skara, Őrn.*“

Szappan hiányában nélkülözhetetlen a *Renofin* kézmosószer. Kapható *Luchs-vasútszobán*.

Szabadságidő. Az eperjesi izraelita hitközség iskolaszéki elnöksége *Fleischmanné Frank Júlia* eperjesi neol. izr. elemi iskolai tanítónő részére vármegyei tisztí főorvosi bizonyítvánnyal igazolt betegsége és erre alapított kérelme folytán hathavi szabadságot engedélyezett. A várm. közgazgatási bizottság a szabadságidő engedélyezését jóváhagyó tudomásul vette. A szabadságot tanítónő maga gondoskodik helyettesének díjazásáról; a helyettese *Lefkovics Berta* okl. tanítónő.

Katonatiszti üdülőtelep Bártfafürdőn. E hó elején megnyílt a legújabb katonatiszti üdülőotthon Bártfafürdőn és ezzel megindult ezen szép fekvésű gyógyfürdőn és állandó üzemtéli sasonnal kapcsolatban a nagyközönség részére is. Az igazgatóság mindent elkövet a tiszték és a közönség érdekében, így nagy ródlí- és jégpályát is épített. Az összes fürdők és források üzemből vannak.

«A Társaság.» Gazdag és változatos tartalommal és sok szép képpel jelent meg A TÁRSASÁG e heti száma is. Novellát Moly Tamás írt «Az aranyásó» címmel, mellette Malonyay Dezső irodalmi hagyatékából közöl a lap egy szép elbeszélést. Dobay István érdekes útitárca ad varsói élményeiről s ugyancsak az új lengyel királyság ad aktualitást Körmeny Viktor vezetőcikkének. Radnai Miklós Schumann-cikke, a színházi beszámoló, az új Herceg-regény kritikája és érdekes divatlevél egészítik ki a lap tartalmát, melynek címdalát Esterházy Mária és Bernadetta hercegnők arcképe díszíti. A TÁRSASÁG előfizetési ára egész évre 18, félévre 10, negyedévre 5 kor. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest, IV., Reáltanoda-utca 18.

«Merész tolvaj» címen lapunk okt. 29-iki számában közölt hírnünkbe nyomdahiából *Goldwender* neve helyett *Goldberger* nevet szedtek.

Gazdasági szaktanítói megbízatás. Vármegyénk kir. tanfelügyelője a gazdasági ismétlő-iskola szervezete 30. §-a alapján az áll. elemi iskolai gondnokság előterjesztésére megbízta *Stronczes Aladár* héthársi áll. elemi iskolai tanítót az ottani állami iskolával kapcsolatos gazdasági ismétlő-iskola szaktárgyainak tanításával, a szokásos 100 kor. díjazás mellett azzal, hogy nevezett a gazdasági iskola vezetésére előírt képességet két év alatt megszerezni tartozik.

Iskola tanítói lakásban. Kétségtelen, hogy vármegyénk oroszpusztította részének megfelelő helyrehozatalának nehézségei az ezen vidék népiskoláinak rendszeres működését is akadályozzák, ezért dicséretreméltó példaképpen kell kiemelnünk *Szuchy Antal* ruzsolyi gör. kath. elemi iskolai tanítót, aki a fennálló akadályokat oly módon igyekszik elhárítani, hogy tanítványait a saját lakásán tanítja. Az iskolának 96 tanulója van s mivel azok egyszerre nem férnek el szobájában, azért két csoportban tanítja őket és emellett talál módot az ismétlő-iskolai tanulók megfelelő beiskoláztatására is. Mindenesetre a hivatásszeretet szép példáját láthatjuk a tanító eme eljárásában, aki saját lakását is megosztja tanítványaival hogy őket a nevelés-oktatás áldásában részesíthesse.

Iskolai tanítás újabb megkezdése. Berzeviczén a járványos betegség elmúlva, az ottani állami elemi iskola és óvoda működése újból megkezdődött.

Köszönetnyilvánítás. A Kollégium konviktusa részére városunk- és megyénkbeli újabban a következők küldtek be adományt: Sárosvárm. törvényhatósága 200 kor., dr. Rosenberg Teofil 50 kor., dr. Kirchmayer Gerő 30 kor., dr. Csatóy Ágost 20 kor., dr. Piller Dezső Lemes 20 kor., Christély Aladár koll. gimn. V. o. t. gyűjtése 11 kor., Mussoni Antal 10 kor., Evang. egyház Girált 10 kor., Klobusiczky Béla 5 kor., Evang. egyház és Hajdú János Zsegnye 4 korona. A nemesszívű adakozóknak ezúton hálás köszönetet mond az intézet vezetője.

Nemeslelkű adomány. *Kun Sándor* eperjesi kereskedő 40 koronát küldött be szerkesztőségünkhez, melyből 10 koronát a Kath. Nőegylet, 10 koronát az Izr. Nőegylet, 10 koronát az eperjesi hadiárva karácsonyfája s 10 koronát az eperjesi Vakok Intézete céljaira szánt. A nemeslelkű adakozó intenciójához képest az átvett összeget illetékes helyekre juttattuk.

Köszönetnyilvánítás. *Schwarz Árpádné* úrnő 30 koronát, dr. *Ferbstein Márkné, Frank Árminné, Frenkel Lajosné* úrnők, *Grün Dezső* úr 10—10 koronát, *Illkovics Adolf* úr egy vesztett fogadásból kifolyóan 10 koronát, *Venetianer Miksáné* úrnő 8 koronát, *Duschnitz Árminné* úrnő 6 koronát, *Fleischmann Mórné* úrnő 5 koronát és *Theisz Ármín* úr 4 koronát adományozott az eperjesi Izr. Nőegylet népkonyhájának; miert hálás köszönetet mond az elnökség.



Hiába keres,

sehol sem talál jobb
s olcsóbb, a táborba
küldendő csomagokra
egyedül alkalmas

vízmentes csomagolópapírost,

mint

Kösch Árpád

könyvnyomdai műintézet ::
papír- és írószerraktárának
üzletében :: Eperjesen.

A Magyarországi Munkások Rokkant- és Nyugdíjjegelete központi választmánya az egyet elnökének, *Kölber Alajos*nak hetvenedik születésnapja alkalmából nov. 12-ikén díszülést tartott, amelyen az elnököt, aki 24 éve vezeti az egyetletet, lelkesen ünnepelte. Az állami földadatot teljesítő munkásegylet 1893-ban alakult; a segélyezést 1903-ban kezdte meg s azóta 4600 rokkant és 1600 árva, valamint számos özvegy segélyezésére 8 300 000 kor.-t fizetett ki. A tagok 30—34—40-filéses heti befizetések ellenében 10 évi tagság után bekövetkezett rokkantság esetén 8 kor. 40, 9 kor. 80, 11 kor. 90 fill. heti segélyben részesülnek. Az egyetlet ezidőszert 205 ezer tagot, 548 fiókpenztárt, több száz befizetőhelyet és tagcsoportot számlál s törzsvagyona meghaladja a 15 millió koronát. A hatalmas munkásjelölti intézményt közönségünk pártfogó figyelmébe ajánljuk.

Pályázat. Az eperjesi ág. hitv. evang. I. egyházközség a *Lang Clementina* féle alapítványra ezennel pályázatot hirdet. Pályázhatnak a nevezett egyházhöz tartozó szegénysorsú *varrónők*. Az ág. hitv. evang. I. egyház tanácsához (presbyterium) intézett kérvények a lelkészi hivatalban december 1-jén adhatók be. Az eperjesi ág. hitv. ev. egyházközség elnöksége.

Engedélyezés. A vall.- és közokt.-ü. miniszter a héthársi áll. elemi iskolánál és áll. óvodánál szükséges kályhák beszerzésére 545 kor. 70 fill.-t engedélyezett.

Fenntartói díj beszüntetése. Az eperjesi neolog izraelita elemi iskola negyedik tanítói állásának megszűnése folytán a vall.- és közokt.-ü. miniszter az ezen állás után az orsz. tanítói nyugdíjintézet javára előírt évi 48 koronának az iskolafenntartó által való fizetését beszüntette.

Ingyen tankönyvek szegény tanulóknak. Vármegyénk kir. tanfelügyelőjének engedélyezése alapján a budapesti m. kir. tudományegyetemi nyomda igazgatósága ingyen tankönyveket küldött a következő állami elemi iskolák szegény tanulóira részére, u. m.: Héthárs, Keczerkosztolány, Pécsújfalu, Somosújfalu és Zboró.

Osram axial villanykörtek egyedüli rak-tára a *Luchs-vasüzletben*.

A sárosvármegyei hadiárva alapja javára az eperjesi kir. adóhivatalba, mint Sárosvármegye gyámpénztárába 1916. nov. 14-ikéig a következő adományok folytak be:

A már nyugtázott összeg	K. 19,695-87
Knirsch Kajetan hainburgi lakos néhai Kovács József kapii lelkész sírja kivilágítására szánt összeg címén	2-
Korányi Lipót kisszebeni lakos	10-
Rojkovich Tivadar litinyei g. kath. esperes október havi gyűjtése	14-85
Kir. tanfelügyelőség útján: Gajdos Elemér terjékfalvai r. kath. tanító gyűjtése	6-
Főispán úr útján: Rosenfeld Ignácné kisszebeni lakos adománya	75-
Sárosvármegyei Tisztviselők Beszerzési Központja	1-48
Dr. Piller Dezső főszolgabíró útján: Jurkó József budaméri lakos gyűjt. Ugyanannak útján: Blaskó János hernádszentistváni r. kath. lelkész gyűjtése halottak napján	40-
Scsavniczky Imre körjegyző útján: Gergelylaka és Megye községi segélyezéseknél gyűjtött összeg	13-60
Ugyanannak útján: Rodzinyák Mihályné szentmihályfalvai lakos mezei kárból kifolyólag	10-
Illykovics István kir. törvényszéki bíró útján: Ringer József m. kir. főerdőőr, keczlerlipóczi lakos	20-
Dr. Szehtlo János eperjesi lakos korszorú-megváltás címén	20-
Sitányi Győző kapii lakos küld.	20-

Összesen: 19,968-80

A fennebb felsorolt adományokat ezennel nyugtázom. Egyúttal a mélyen tisztelt adakozóknak és gyűjtőknek áldozatkészségükért és sikeres fáradozásukért — a hadiárva nevében — hálás köszönetet mondok. Eperjes, 1916. nov. 14. Dr. *Máriássy Béla*, vármegyei árvaszéki elnök.

A Katona-otthon október havi kimutatása szerint látogatóinak száma 1207 volt. Közöttük volt 1063 magyar, 69 német, 61 tót, 9 román és 5 lengyel. Az ingyen kapott levélpapírosból megírtak a katonák 470 darabot, azonkívül 520 tábori- és 700 képeslapot. A Katona otthon könyvtárát, azonkívül hogy ottlétük idején is szokták állandóan használni, igénybe vette 86 katona; hazavittek olvasni 97 kötet könyvet. Végül háziezredeink harctéren levő vitézeinek küldött a Katona-otthon 56 csomag újságot s egyéb olvasnivalót. Ezek a számok élénken tanúskodnak arról a zajtalan, de annál áldásosabb szeretetmunkáról, melyet a Katona otthon városunkban állandóan végez. A harcterről küldött számos köszönő levél-arról a háláról tesz

bizonyoságot, mellyel a távolban is megemlékeznek a Katona-otthonban kellemesen töltött órákról. Nem akarunk ez alkalommal arról beszélni, hogy mennyi anyagi áldozatba kerül az Otthon fenntartása és honnan kerül elő az a tekintélyes összeg, mely kiadásainak fedezésére mulhatatlanul szükséges, most csak arra a leverő, hogy ne mondjuk fájdalmas érzésre akarunk hivatkozni, mely eltölt akkor, amikor olvasni vágyó, olvasmányt kérő katonáinknak csak 56 csomagot tudunk küldeni, egyszerűen azért, mert nem volt több küldeni valónk. Lapunk hasábjain már említés történt arról, hogy mily gyakran kérnek katonáink olvasnivalót. Az elhangzott felhívásnak volt eredménye is, de azután úgy látszik feledésbe ment hamarosan. A Katona-otthonnak ki vannak téve *újsággyűjtőszekrényei a Berger-kávéház és a «Fekete sas»* előtt, de sajnos, ezek rendszerint üresek, csak néha-néha téved beléjük egy-egy újság, sőt egyszer — óh csodák csodája — egy kétkoronás fele. A szíves adományt itt nyugtázzuk hálás köszönettel. A Katona-otthon azonban nagyon kér mindenkit, akit csak érdekel értünk küzdő katonáink sorsa: legyenek szívesek abba a kellemes helyzetbe hozni annak vezetőit, hogy a jövő hónapban ne 56, de — szerény a kívánság — 156 csomag újságot küldhessenek a harctérre. Ajánljuk azokat az újsággyűjtőszekrényeket jó közönségünk szíves figyelmébe! Végül még egyet! Látogatóink száma — hál' Istennek — napról-napra növekszik. Sok közöttük a sakkozni vágyó s nincs a Katona-otthonnak elegendő sakkja — kérjük, örvendeztessék meg katonáinkat vagy két sakkjátékkal. Más játékok, pl. malmot stb. szintén hálás köszönettel vesz a Katona-otthon. Nem mulaszthatjuk el, hogy meg ne említsük, hogy maguk a katonák is fel szokták keresni a Katona-otthont adományaikkal is. Legújabbban Seress Ferenc 3-as honvédtüzér 9 füzetet («Milliók könyve»), Kiss László 3-as honvédtüzér 2 kötet könyvet adományozott. Fogadják ehelyütt is a Katona-otthon hálás köszönését! Bárcsak sokan követnék közönségünk sorából is a vitézek szép példáját!

Papirhulladék-készletek bejelentése.

A 2833—1916. sz. kormányrendelet értelmében a papirhulladék-készletek minden hó 1. napjának készlete szerint a hónap 8. napjáig bejelentendők. Az ezek céljára szolgáló nyomtatványok, valamint a rendelet értelmében vezetendő raktárkönyv mintája a kassai keresk. és iparkamaránál megszerezhető s a kamara ezúttal újból is felhívja az érdekeltek figyelmét, hogy, a rendeletben megszabott súlyos büntetés elkerülése érdekében, a bejelentésről idejekorán gondoskodjanak.

Friss balatoni fogások, valamint különféle *dunai halak* minden *csütörtökön és pénteken* kaphatók *Kún Sándor* fűszer- és csemege-üzletében. Telefonszám 137.

Cukorfeldolgozó iparosok figyelmébe. Az ipari célokra szükséges cukor ezentúl csak a Cukorközpont útján lévén beszerezhető, a szükséglet fedezése érdekében ezúton is felhívja a kassai keresk. és iparkamara a terület cukorfeldolgozó iparosságait, hogy igényüket és havi szükségletük mennyiségét a kamaránál sürgősen jelentsék be.

KÖZGAZDASÁG.

Aktuális közgazdasági hírek.

Bécs árubeszerzése. A napi 800,000 literrel 450,000-re hanyatlott tejfölhozatal ellensúlyozására 1639 tehenet és 107 vasúti kocsiakomány sűrített tejet, 2¹/₂ millió korona értékű sajtot és vaját, 18,000 vasúti kocsiakomány lisztet, 1223 vasúti kocsit cukrot, 5600 vasúti kocsit takarmányt stb., összesen ¹/₄ milliárd értékben szerzett be Bécs városa a háború alatt minden várakozás ellenére megnövekedett lakossága számára. A menekültek ¹/₄ millióval, a sebesült és beteg katonák 60,000-rel, a helyőrség növelése 100,000 emberrel szaporította az ellátásra szorulókat számát.

A cukordrágulás beharangozása. Persze megint osztrák érdekkörökből. Azt nem tagadhatják, hogy az ő cukortermelésük is elérheti a tavalyit, az is köztudomású, hogy a mi cukorrepánk cukortartalma az idén jobb a tavalyinál, azt meg a verebek is csiripelik, hogy a tengerentúli, máskor oly hatalmas kivitel most itthon maradt: miféle okot hozhatnak hát föl a drágításra más, mint azt, hogy a tavalyi készletekből az idénre áthozott mennyiségek állítólag nagyon jelentéktelenek. De hát ennek ki az oka? Ki engedte a szegény emberek táplálékához szükséges cukrot a nagy urak kuglerjei, cukrászsüteményei- és bonbonjaiba álutakon eljutni?! Hát mirevaló akkor az egész cukorközpont? Arra bizonyára nem, hogy az ilyen visszaélések az ő közreműködésével kapjanak lábra.

Németország havonta 8000 gramm cukrot juttat mindenkinek a tavalyi áron.

Maximált árakat utólag emelni nem enged a német élelmezési diktátor. Ki is jelentette, hogy amíg ő hivatalban lesz, ilyesmiről szó sem lehet. Hiába halmozzák tehát a készleteket spekulációra. Csak rajtavesztés lehet a vége.

Lőszergyártás — levegőből. A lőporhoz persze salétrom is kell tudvalevőleg; ezt pedig most Chiléből hozni nem lehet. Csinálják tehát gyári úton, a levegő nitrogéntartalmából, villamos erővel, Svédország vízműhajtotta villamtelepein. Pedig eredetileg műtrágya részére szánták ezt a nitrogént. De hát mit nem tesz a háború!? Majd talán a háború után az emberpusztítás helyett újból a többtermelés szolgálatába állhatnak ezek is.

Poroszországban a szén árát a kormány szabja meg. A szénszindikátusban a kormány, mint a porosz állami szénbányák tulajdonosa, fönntartotta a kilépési jogát az esetre, ha a szénszindikátus működését a közérdekre károsnak látná. Egyben a porosz kereskedelemügyi miniszter jogosult a döntésre, ha a bányák 50%-a a szén árát emelni vagy lejjebbíteni kívánja.

Szerb statisztikai adatok. A meghódított Szerbia nagyobb felét a bolgárok, a kisebbiket, körülbelül az erdélyi részek fele területével fölérő pedig mi kormányozzuk. 13 kerületre, 54 járásra és 853, néha több faluból álló községre felosztva. E terület lakossága 1¹/₂ millió. Kétharmad részben nő, egyharmad részben férfi. Sz. L.

Felelős szerkesztő:

Kiadótulajdonosok:

Dvortsák Győző.

Koós Ernő és Frigyes.

NYILTTÉR.

Mindazon barátainknak és ismerőseinknek, kik felejtethen atyám elvesztésekor részvétükkel felkerestek, hozzá tartozóim nevében is ezúttal mondok köszönetet.

Dr. Grün Bertalan
ügyvéd.

Tanulót

— felvesz —

Fast Dezső fogtechnikus
Eperjes, Főutca 92.

Eladó ház.

Eperjesen a Felső-körút 30. sz.
alatti ház kerttel
szabad kézből eladó.

Bővebb felvilágosítás Deák Ferenc-utca 19. sz. a.

A rekvirált kenderspárgát teljesen pótolja az elsőrangú és az eddig forgalomban levő minőségekkel össze nem hasonlítható

"PÁTRIA"

≡ papirspárga. ≡

Raktárról bármily mennyiségben azonnal szállítható.

Ára: 1¹/₂, 2, 2¹/₂, 3, 4 mm. vastagságban K 3 60. :: Legkevesebb: fajtánként 5 kg.-os postacsomag. Költségek és érték utánvétellel. :: ::

Állandó nagy raktár! *

ZSÁKZSINEG vágva és kötegelve kg.-ként K 4.—
Minden megrendelést késedelem nélkül elintézzünk.

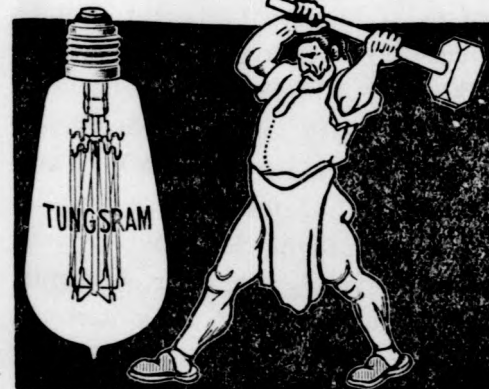
"PÁTRIA"-papirgyár
papirspárga-eladási irodája
:: Magyarország részére ::

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 6.
Telefon 83-63.

Megyei képviselők, ügynökök, utazók kerestetnek!

DR. PALÓCZ k. egészségügyi tanár :::
v. kórházi specialista orvos
Budapest, IV., Károly-körút 2. sz.

Sok évi óriási speciális praxisa folytán teljes biztonsággal felismeri és gyógyítja úgy férfiaknál, mint nőknél a titkos és nemibetegségeket, valamint az azokból származó összes bajokat. Rendel hétköznapokon d. e. 10-12, d. u. 3-5 óráig. Ha személyesen lehetetlen volna megjelenni, válaszbélyeges levélre szívesen ad **díjtalan** felvilágosítást afelől, hogy otthoni kúrával hogyan szabadulhat meg gyökeresen a bajától.



A Tungstram-lámpa

gazdaságos, mert tökéletes és hosszú élettartamú.
A minőségért a gyár szavatol.

Kérje mindenütt a „Tungstram” védjeggyel ellátott lámpát!
Gyártja az Egyesült Izzólámpa és Villamossági
Részvénytársaság, Újpest 4.

..... Hazai gyártmány.